

AMNESTY

Nr. 2 - Maj 2006 - Medlemsblad for Amnesty International

TEMA:
YTRINGSFRIHED

INDHOLD

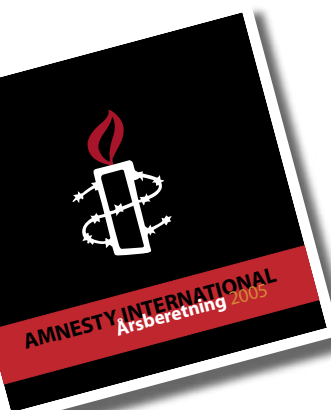
- 4 USA'S DÅRLIGE SAMVITTIGHED**
Tre tidligere Guantánamo fanger besøgte i begyndelsen af maj Danmark for at støtte Amnestys kampagne mod tortur
- 6 ROMAER ER IKKE RUMÆNERE**
Tonen i den danske indvandrerdebat er det rene vand, hvis vi sammenligner med det kommende EU-land Rumænien. Her er roma-mindretallet forhadet og nærmest kasteløst – både i befolkningen og i den politiske top
- 8 BLANDT DE TROENDE**
Den britiske videnskabsmand Stephen Hopgood gravede sig et helt år ned i Amnestys hovedkvarter i London. Hans bog: Keepers of the Flame udkommer på Amnestys 45 års fødselsdag
- 12 TEMA: LYDEN AF STILHED**
Usbekistan har et af de strengeste censurregimer i verden, hvilket forfatteren og journalisten Dina Yafasova lærte, da hun begyndte sin karriere som journalist i Tasjkent
- 16 TEMA: SELVCENSUR ER STÆRKERE END NETCENSUR**
På trods af alliancer mellem diktaturstater og amerikanske web-giganter, er gammeldags stikkere og trusler fortsat regimernes bedste våben i kampen mod ytringsfrihed på nettet
- 20 TEMA: KARIKATUR-KRISEN ER IKKE KUN NEGATIV**
Jyllands-Postens angreb på islamisternes religiøse følelser har synliggjort Danmark som en del af det fjendebillede, mange muslimer ser i Vesten
- 22 TEMA: INGEN MENNESKERETTIGHEDER PÅ BANEN**
Der kan reklameres for stort set hvad som helst. Men en trøje med det kinesiske tegn for menneskerettigheder fik arrangørerne af China Masters til at se rødt
- 23 FORSVINDINGER FREM I LYSET**
En fortrolig rapport om forsvindinger, voldtægt, tortur og ulovlige henrettelser i Mexico kaster nyt lys over et dunkelt kapitel
- 24 DET UMULIGE VALG**
Trods en undtagelsesbestemmelse i Udlændingeloven risikerer familiesammenførte kvinder stadig udvisning, hvis de forlader deres voldelige ægtefælle, inden der er gået syv år

KOMMENTAREN 26
BOGREOLEN 27

AMNESTY I GLIMT 28
SKRIV FOR LIV 30

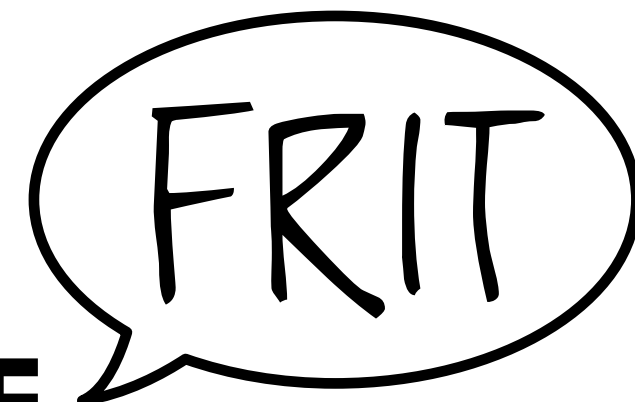
Ytringsfriheden har trange kår flere steder i verden.

ÅRSBERETNING

LEDER

RETTE TIL AT TALE

I Danmark har vi ytringsfrihed. Det betyder, at vi kan skrive, sige og tegne, hvad vi vil – så længe det holder sig inden for lovens rammer og ikke har karakter af hadefuld tale og ringeagt for andre menneskers religion, race og seksualitet. Jyllands-Posten valgte at bruge ytringsfriheden til at bringe 12 tegninger af profeten Muhammed. Der har været mange meninger om tegningerne, men ingen har betvivlet Jyllands-Postens ret til at bringe dem.

Amnesty har i dette nummer valgt at sætte fokus på ytringsfriheden, fordi vi gerne vil minde om, at der rundt omkring i verden sidder mennesker, der risikerer fængselsstraf eller det, der er værre, hvis de skriver, taler eller tegner imod deres regeringer.

En af dem er den usbekiske journalist, Dina Yafasova. Usbekistan er på top ti listen over de mest censurede lande i verden. Journalister, der skriver negativt om landet, risikerer forfølgelse, tortur og fængsel. Det gjorde Dina Yafasova. Hun skrev en artikel til et amerikansk tidsskrift om de ydmygende censurlove. Artiklen var skrevet under pseudonym, men myndighederne i Usbekistan fattede mistanke til den smukke journalist med den skarpe og kritiske pen. Dina Yafasova endte med at måtte flygte fra sit hjemland, sin mand og sine to børn, fordi hun havde forsvaret ytringsfriheden.

Vi bringer artiklen, der tvang den usbekiske journalist på flugt. Artiklen betød, at Usbekistan afskaffede censorerne, men ikke censuren. Nu er det op til de enkelte redaktører at sikre, at der kun kommer positive historier ud om den centralasiatiske republik. Hvis ikke, bliver de fyret.

I Kina fik journalisten Shi Tao ti års fængsel for at have offentliggjort et regeringsdekret om, at pressen ikke måtte mindes

årsdagen for studenteroprøret på Den Himmelske Freds Plads. Det fremgik bl.a. af hans e-mail korrespondance, som blev udleveret til de kinesiske myndigheder af internetudbyderen Yahoo.

Kineserne brød sig heller ikke om, at den danske badmintonspiller, Niels-Christian Kaldau, stillede op til China Masters med det kinesiske tegn for menneskerettigheder på ryggen. De blev bakket op af Det Internationale Badminton Forbund, der kaldte det en fornærmelse mod værtsnationen at skrive "menneskerettigheder" på t-shirten.

Det er ikke en fornærmelse, men en menneskeret at kunne tale frit, så længe der – som nævnt ovenfor – ikke er tale om hadefuld tale og ringeagt for andre menneskers race, religion og seksualitet. I 2008 er der OL i Kina, og det er vigtigt, at der i den forbindelse bliver sat fokus på de mange menneskerettighedskrænkelser, der stadig finder sted – hvad enten Kina bryder sig om det eller ej. Og her er ytringsfriheden et vigtigt redskab.

Amnesty International lod i et år den britiske videnskabsmand, Stephen Hopgood, grave sig ned i hovedkvarteret i London. Det har han skrevet en kritisk bog om. Amnesty er efterfølgende blevet spurgt, hvorfor vi lod ham gøre det. Svaret er enkelt, fordi vi tror på ytringsfriheden.

Af Anne Lea Landsted
Redaktør

AMNESTY MEDLEMSBLAD FOR DANSK AFDELING AF AMNESTY INTERNATIONAL

REDAKTØR: Anne Lea Landsted
ANSVARSHAVENDE: Lars Normann Jørgensen
KORREKTUR: Tina Rasmussen
DESIGN/PRODUKTION: aparte® design af kommunikation

TRYK: Franzen Offset A/S
FORSIDE FOTO: Erik Refner
OPLAG: 74.000
ABONNEMENTSPRIS: 180 kr. pr. år

UDKOMMER I 2006: 13/9 og 22/11
(Deadline 9/8 og 18/10)
MILJØCERTIFICERET: Denne tryksag er Svanemærkegodkendt med licensnummer 541 175
ISSN: 0906-4184

Artikler, der er underskrevet med navn, kan indeholde synspunkter, der ikke nødvendigvis reflekterer Amnesty Internationals holdning. Eftertryk med kildeangivelse er kun tilladt efter forudgående aftale med redaktionen.

AMNESTY INTERNATIONAL
Gammel Torv 8, 4. og 5. sal
1457 København K
Tlf. 33 45 65 65
Fax 33 45 65 66
Giro 407-8470
www.amnesty.dk
amnesty@amnesty.dk

Amnesty i Aalborg
Priorgade 1A - 9000 Aalborg
Tlf. 98 10 17 17

Amnesty i Århus
Mejlgade 50, 1 sal - 8000 Århus C
Tlf. 86 19 28 77

Amnesty i Odense
Vesterbro 23 - 5000 Odense C
Tlf. 66 13 08 78

USA'S DÅRLIGE SAMVITTIGHED

Tre tidligere Guantánamo fanger besøgte i begyndelsen af maj Danmark for at støtte Amnesty kampagne mod tortur.

Af Anne Lea Landsted

Journalist

Asif Iqbal, Shafiq Rasul og Rhuheh Ahmed var blandt de første fanger, der ankom til Guantánamo basen i begyndelsen af 2002. Den amerikanske forsvarsminister Donald Rumsfeld beskrev dem dengang som "de værste af de værste" og "dødelige terrorister". To år senere blev de pludselig løsladt uden at have været stillet for en dommer og uden forklaring på, hvorfor de skulle tilbringe 26 måneder i fangenskab med daglige forhør, mishandlinger og tortur.

"Vi blev anbragt i et bur på meget få kvadratmeter. Hvis vi skulle på toilettet, måtte vi bruge en spand. Vi blev behandlet som dyr i en Zoologisk Have, og til sidst blev vi som dyr. Der var intet at lave. Vi kunne bare sidde i timevis og stirre ud i luften," fortæller Shafiq Rasul om de første fire måneder i Camp X-ray på Guantánamo-basen i Cuba.

Han sidder sammen med Rhuheh Ahmed og Asif Iqbal på Amnesty kontor i København. Det er begyndelsen af maj, og de tre ex-fanger er i Danmark for at støtte Amnesty kampagne mod tortur i krigen mod terror.

"Amnesty er den eneste organisation, der har støttet os hele vejen igennem. Vores mål er ligesom Amnesty at få lukket Guantánamo og stoppet alle former for tortur," siger de tre venner, der i dag er nogle af de vigtigste vidner til at fortælle om den virkelighed, der udspiller sig bag pigtråden på Guantánamo.

GANG I "TILSTÅELSERNE"

Efter fire måneder i Camp X-ray blev Rhuheh Ahmed, Asif Iqbal og Shafiq Rasul flyttet over i Camp Delta. Her var standard-straffen isolation. Rhuheh Ahmed blev f.eks. sendt i isolation for at have skrevet "Ha' en god dag" på en kop – det blev betragtet som forsøg på at ødelægge amerikansk ejendom – og for at synge.

Cellerne var på størrelse med en dobbeltseng og toilettet et hul i gulvet. Bortset fra afhøringerne var den eneste adspredelse brusebadet og de 20 minutters motion to til tre gange om ugen.

Forhørerne startede sjældent med et spørgsmål, men en konstatering: "Du er medlem af al-Qaeda. Vi har billeder, der viser" etc.

"Jeg fik at vide, at man havde fundet fotografier, et ansøgningskema om medlemskab til al-Qaeda og mit pas i en hule i Afghanistan. I virkeligheden lå mit pas i Pakistan, men det ignorerede forhørslederen. I stedet fortalte han, at han også havde fundet min brors al-Qaeda file, som han ville tage med næste gang. Men da det kom til næste gang, sagde han, at han havde begået en fejl," siger Asif Iqbal.

Forholdene i Camp X-ray var barske, men intet at regne imod, hvad der ventede fangerne i Camp Delta. I slutningen af 2002 overtog generalmajor Geoffrey Miller kommandoen i Camp Delta efter brigadegeneral Rick Baccus. Trods pres fra de amerikanske myndigheder havde Baccus nægtet at bryde Geneve-konventionen. Det havde Geoffrey Miller ingen problemer med, og så kom der pludselig gang i "tilståelserne". Problemet var, at tilståelserne ikke var ret meget værd, fordi de var fremkommet under tortur.

"På et tidspunkt er du parat til at indrømme hvad som helst bare for at få dem til at stoppe. Vi blev slået, sparket og anbragt i ydmygende og stressende stillinger. De isolerede os og holdt os vågne om natten. Under forhørene brugte de hunde eller spillede høj musik for at stresser os," siger Asif Iqbal.

En dag fik de tre venner vist en video med Osama Bin Laden og nogle mænd i baggrunden.

"Vi fik at vide, at det var os, der stod der, men det lignede os overhovedet ikke. I øvrigt var jeg på arbejde i England på det tidspunkt, videoen blev optaget – hvilket senere blev bekræftet af den britiske efterretningstjeneste MI5. Men det afviste forhørslederne. Efter tre måneder i isolation nåede jeg et punkt, hvor jeg ikke kunne klare mere. Jeg sagde til dem: 'OK – det er mig. Bring mig i retten,'" fortæller Shafiq Rasul.

OPGAV HÅB

Fanger, der samarbejdede med forhørslederne, blev belønnet med ekstra tøj, bøger eller et løfte om at komme ud hurtigere. Eller fangerne blev sat sammen to og to og bedt om at få oplysningerne ud af hinanden.

"Der var en, der påstod, at han havde set mig sammen med terrorister. Enhver, der kendte ham vidste, at han var gal, og at det var løgn," siger Asif Iqbal.

Han, Rhuheh Ahmed og Shafiq Rasul overlevede opholdet i Camp Delta ved helt at opgave håbet om nogensinde at komme ud igen.

"Vi glemte alt om vores tidligere liv og indstillede os på at skulle blive her resten af vores dage. Vi vidste, at vi var uskyldige, men kunne ikke gøre noget ved det. Vi måtte bare holde ud og undgå at bryde sammen eller blive vanvittige. Folk blev

sindssyge af uvisheden, og vi ville bare ikke ende sådan," siger Rhuheh Ahmed.

Generalmajor Miller gav sjældent interviews, men de få gange, han stillede sig op, afviste han, at der finder tortur sted i Guantánamo. "Vi overholder, så vidt det er muligt, Geneve-konventionerne," som han udtrykte det hver gang, han blev spurgt om forholdene i lejren.

Den 5. marts 2004, efter 26 måneder på Guantánamo, blev de tre venner pludselig løsladt og sendt tilbage til England.

"Da vi kom ud, havde vi svært at stole på nogen – i over to år var vi blevet behandlet som dyr. Men langsomt begyndte livet at vende tilbage," siger Yasif Iqbal.

Det var heller ikke nemt at vende hjem til Tipton. De tre fik hurtigt tilnavnet: Tipton taliban. De modtog adskillige dødsstrusler – selv her et par år efter løsladelsen. I dag bor de ikke længere i Tipton

Ingen af dem havde været involveret i politik, før de blev taget til fange i Afghanistan i 2001. De var tre teenagedrenge på vej til Asif Iqbals bryllup i Pakistan. Under opholdet meldte de sig som frivillige hjælpearbejdere i nabolandet Afghanistan. Kort efter faldt de første amerikanske bomber.

"Set i bakspejlet var det rigtig dumt gjort, men vi var unge og naive," siger Rhuheh Ahmed.

FYSISKE OG PSYKISKE MÉN

Alle tre lider i dag af smerter i knæ og ryg efter opholdet i Guantánamo. Rhuheh Ahmed har også taget skade. Dertil kommer de mentale ar.

"Når jeg ligger i sengen og ikke kan sove, så dukker de ubehagelige minder fra Guantánamo op. Dem tror jeg aldrig, jeg slipper af med," siger Shafiq Rasul.

Kort efter deres pludselige løsladelse i 2004 dukkede billederne af fangemishandlinger fra Abu Ghraib fængslet i Irak op i medierne.

"Da vi så dem, tænkte vi – jamen, det er nøjagtig det samme, der foregik på Guantánamo. Der er ingen forskel – der er bare ingen billeder fra Cuba."

Mens de tre tidligere Guantanamo fanger var i Danmark, lovede statsminister Anders Fogh Rasmussen (V) på et pressemøde, at han under besøget hos den amerikanske præsident i juni igen vil opfordre Bush til at sikre fangerne på Guantánamo en retslig afklaring af deres situation.

"Det er en svagheit for koalitionen, for de vestlige frihedsdealer og for kampen for at udbrede menneskerettighederne. Man kan ikke bare holde folk tilbage år ud og år ind, uden at de får en retslig afklaring med de garantier, der er i en retsstat."

Rhuheh Ahmed, Asif Iqbal og Shafiq Rasul fik aldrig nogen retslig afklaring på deres situation. De blev tilbageholdt på Guantánamo i over to år uden at være stillet for en dommer.

Efter sommerferien får en dokumentarisk spillefilm om de tre fra Tipton premiere i Danmark. ❌

Foto: Erik Refner

Rhuheh Ahmed (fv), Shafiq Rasul og Asif Iqbal blev tortureret på Guantánamo. Nu kæmper de sammen med Amnesty for at få lukket Guantánamo.

Romaerne skiller sig markant ud i gadebilledet i Rumænien.

FAKTA

Historikere mener, at roma-folket oprindeligt var en hær af lejesoldater, der blev transporteret fra Indien til Europa i 1000-tallet. Romaerne ankom til Østeuropa i 1300-tallet, hvor godsejerne brugte dem som slaver. Alene i Rumænien var der i 1860'erne 600.000 roma-slaver.

I dag findes romaerne primært i Østeuropa og Spanien. Rumænien har det største officielle antal på over 550.000, men tallet er reelt langt højere, da mange af dem ikke er registreret.

I Europakommissionens rapport kritiseres Litauen også for diskriminering af romaer.

Kilder: Europakommissionen, 2005 og romnet.dk – Læs mere om romaerne i Danmark og Europa på www.romnet.dk

ROMAER ER IKKE RUMÆNERE

Tonen i den danske indvandrerebat er det rene vand, hvis vi sammenligner med det kommende EU-land Rumænien. Her er roma-mindretallet forhadet og nærmest kasteløst – både i befolkningen og i den politiske top.

Af Brian Weichardt og Morten Brink Iwersen

Journalister

"Hvis jeg havde en pistol, ville jeg skyde dem. Alle sammen!", udbryder en 18-årig fyr, da vi bliver stoppet af to små roma-piger, der tigger om penge og cigaretter – i nævnte rækkefølge. Stemningen var ellers lige så god. Den 18-årige var lykkelig for at snakke med nogen fra Vesten, lykkelig for at kunne fortælle, at det er romaer og ikke rumænerne, der turer Vesteuropa rundt som lommetyve og kreditkortsvindlere.

Den unge mand er ikke alene om sit roma-had i den ellers venlige, men søvnige by Toplita.

Toplita ligger i de transylvanske bjerge. Byens 16.000 indbyggere bor i et planløst miks af slidte etageejendomme i beton, små lerklinede rønner og gamle villaer. Vi skal ikke mange meter væk fra centrum, før vejene ikke er asfalterede, hønsene går frit og udhusene reserveret til grise.

Vi er i byen i fem dage og alle, vi taler med, er enten kede af romaerne eller direkte hadefulde. Flere bliver sure på os, når vi tager billeder af roma-børnene. "Det er ikke et fair billede af Rumænien", udbryder en, der kan engelsk.

Vi er på vej op til Toplitas børnehjem for multihandicappede børn. En stor, grå villa med højt hegn omkring, som vi har fået lov at se, hvis vi lover ikke at tage billeder. 99 procent af børnene kommer fra roma-familier. Vi har frygtet besøget. Frygtet at se misrøgtede, forsvarsløse børn i tremmesenge med afføring til halsen, som vi så mange billeder af lige efter revolutionen i 1990.

Vores rumænske tolk har nægtet at gå med. Og hun har tryglet os om at lade være. "Det er jo romaer. Hvorfor opsøger I det dårligste i mit land?"

LEGO OG PANDEKAGER

Alting er meget bedre end frygtet. Køkkenet byder på pandekager, og forstanderen viser legerum med legoklodser og opvarmede og rene sovesale frem. Der er masser af personale, og de virker oprigtigt glade for børnene.

"Romaerne har en helt anden moral, end vi har", begynder forstanderen og tager en blind pige, uden ører og fingre, op af en seng. Pigen, der ikke er mere end 40 centimeter høj, er seks år gammel.

"Vi kalder hende Vera, men hun har ikke noget navn. Forældrene efterlod hende bare, og vi har ikke set noget til dem

siden". Hendes kromosomfejl skyldes enten indavl eller incest, forklarer forstanderen.

"Det er desværre de mest almindelige årsager her", siger hun og kan ikke komme i tanke om, hvornår hun sidst har set nogle af forældrene til børnene.

Romaerne lever ikke kun isoleret på børnehjemmet. I gadebilledet skiller de sig også markant ud, når de kommer gående i den faste formation: Manden forrest, derefter kvinden i et par skridts afstand og til sidst børnene, der har tiggertjansen.

Og så er der påklædningen. Toplitas roma-familier ligner små karnevalsoptog, når de går rundt i deres farvestrålende tøj mellem byens husfacader af beton og brune kakler. Mange af mændene er i øvrigt fjerne og påvirkede – i bedste fald af alkohol.

LEVER I GHETTOER

Vi opsøger romaerne på to isolerede adresser: En stor, brandskadet betonblok med smadrede ruder, midt i Toplita, som de har fået tildelt af bystyret. Og nede langs jernbanen, hvor de bor i små, usle rønner af ler og træplader.

Vores tolk er bestemt ikke glad for opgaven, men heldigvis for hende, vil ingen af romaerne snakke. Hver gang vi forsøger, er de bare afvisende eller forsøger at tigge.

I det hele taget lever romaerne deres eget liv i Toplita. Under hele vores besøg møder vi kun én person, der vil indrømme, at han har haft noget med den forhadte minoritet at gøre:

"De lever i klaner og er meget svære at komme tæt på", forklarer den 21-årige chauffør Sony, der "også hader dem". Men hadet stikker ikke dybere, end at han flere gange har arbejdet for romaerne. Sony vil kun fortælle, at jobbet var "noget med metal". Men han pointerer, at "de altid betaler løn til tiden". Og det er bestemt ikke normalt med rumænske arbejdsgivere, siger han.

Men jobbet behøver ikke være så suspekt, som det umiddelbart lyder, forklarer Toplitas borgmester os:

"De har altid været gode til at handle og arbejde med metal", siger han.

"De er kendt i hele Rumænien for deres smukke tagrender af zink og blik. Man kan altid kende et roma-hus på, at de har flotte tagrender, selvom bygningen er ved at falde fra hinanden", fortsætter han. Han drikker en tår kaffe og tager mod til sig:

"Men de er et stort problem for byen. De er overhovedet ikke integrerede, og de overfalder og stjæler fra folk. De fleste tør ikke gøre noget, fordi de er bange for hævn fra klanen bagefter", siger han.

ET STATS-AUTORISERET HAD

Det er ikke kun i Toplita, at romaerne er forhadte.

Roma-børnene er fotogene, men rumænerne bryder sig ikke om, at vi fotograferer dem.

I Europarådets nye rapport om romaernes forhold i Østeuropa er der drøje hug til Rumænien. Landet satser hårdt på et EU-medlemskab i 2007. Men udover en acceptabel økonomi kræver EU også en fair behandling af minoriteter. Derfor har den rumænske regering udarbejdet en række love og nedsat et 'Antidiskrimineringsråd', der skal råde bod på årtiers systematisk offentlig diskriminering og gentagen politivold mod det forhadte mindretal.

I hvert fald pro forma. For lovene har endnu ikke været i brug. Og endnu mere bemærkelsesværdigt: Ikke engang regeringens egne embedsmænd kender til Antidiskrimineringsrådet, fastslår Europarådet i sin rapport og konkluderer, at "romaerne i Rumænien forskelsbehandles på alle områder og udsættes fortsat for politivold".

BLANDT DE TROENDE

Den britiske videnskabsmand Stephen Hopgood gravede sig et helt år ned i Amnestys hovedkvarter. Der studerede han en særlig "art" professionelle Amnesty-aktivister. Disse "verdsligt troende" er viklet ind i en sommetider lammende strid om kursen, konkluderer Hopgood i sin bog, *Keepers of the Flame*, som udkommer i maj på Amnestys 45 års fødselsdag.

Af Monique van Ravenstein

*Chefredaktør for det hollandske Amnesty blad, Wordt Vergold
Oversættelse: Inter-Set*

London – Stephen Hopgood tegner ikke noget særlig lystigt billede af sit år i Amnesty. "Jeg tror ikke, at jeg selv ville kunne arbejde der", siger han eftertænksomt ved slutningen af vores samtale i en frokostrestaurant i London. "Det er en følelsesmæssigt udmarvende organisation. Den knytter sig tæt til menneskerettighederne, der kredser meget om lidelse med den risiko, at man identificerer sig med ofrene. Det føles tungt, svært."

Hopgood (40) underviser i international politik ved Universitetet i London. Hvad er det, der får en videnskabsmand til at grave sig ned som antropologisk iagttagere i så lang tid i en af verdens største ikke-statslige organisationer?

"Nogle kaldte mig 'zoologen'", ler Hopgood. "Det begyndte med et simpelt spørgsmål: hvad er det egentlig for mennesker, der arbejder i Amnesty? Jeg stod foran IS's dør (Internationalt Sekretariat, Amnestys hovedkvarter i London, red.), så medarbejderne løbe ud og ind, og blev ramt af en beklemmende følelse. Det må være meget gode mennesker, tænkte jeg, sammenlignet med dem følte jeg mig næsten umoralsk. Hvordan føler de sig, spurgte jeg mig selv. Ville jeg kunne være sådan en? Hvorfor arbejder jeg, som dog er interesseret i international ret og menneskerettigheder, egentlig ikke for Amnesty?"

Dette spørgsmål, suppleret med andre ("Hvordan ser praktisk moralitet ud i aktion?", "Hvad siger Amnestys erfaringer om vores egen fremtid i en globaliseret verden?"), førte til en ansøgning om at måtte bevæge sig frit rundt i IS et år. Efter måneders snak, forklaringer og forhandlinger gav generalsekretær Irene Khan tilladelsen. Hopgood fik fra september 2002 til september 2003 et kontor og adgang til alle forhandlinger

"DET AT SÆLGE MENNESKELIGE LIDELSER SKABER EN SLAGS RELIGIØSITET"

og til alle de medarbejdere, der havde lyst til at tale med ham. Han hængte en opfordring på opslagstavlen og ventede. Hopgood forventede enighed og skepsis i forhold til ham som kritisk outsider. "Men der viste sig at være en rodfæstet uenig-

hed om kursen, derfor så nogle mig som spion for bestyrelsen, mens andre var bange for, at jeg skulle lade mig besnære af repræsentanterne for den klassiske etos."

Det er kampen mellem disse to fløje af aktivister, som står centralt i Hopgoods bog: *Keepers of the Flame*, Fakkeltænderne og deres modstandere Reformisterne. Den udkommer i maj, hvor Amnesty har 45 års fødselsdag. Fakkeltænderne er vagthunde for det traditionelle Amnesty-tankegods. De vil helst holde arbejdsområdet afgrænset til principielle (og individuelle) spørgsmål såsom samvittighedsfanger, tortur, "forsvinden". Ifølge Hopgood er forskerne typisk Fakkeltændere

Reformisterne derimod (som specielt findes blandt campaigners og fundraisere, der vil udnytte Amnesty som brand) vil modernisere og udbrede. Skal Amnesty fortsætte med at være relevant, må de social-økonomiske og kulturelle rettigheder også ind i "pakken", sammen med temaer som kvinders rettigheder. Hopgood: "Reformisterne advarer: hvis Amnesty ikke forandrer sig, er det døden for organisationen! Men Fakkeltænderne modsætter sig: Amnesty skal bare blive ved med at fortælle sandheden, hvad der end sker i verden! Hvis vi reformerer, taber vi noget væsentligt."

Der kan argumenteres for begge synspunkter, mener Hopgood, men som videnskabsmand føler han sig ikke hjemme i nogen af kategorierne. Hvis han alligevel skulle vælge, ville det blive forskningen: "Den står tættest på min akademiske natur. Men i dette arbejde skal man først og fremmest være en troende, tro på menneskerettighederne. En ren intellektuel tilnærmelse – som min – giver for megen plads for tvivlen."

Denne religiøse komponent er det andet hovedtema i *Keepers of the Flame*. En verdslig kirke, kalder Hopgood Amnesty, komplet med ritualer, hierarki og symboler. Dertil stearinlyset og en "næsten præsteagtig klasse" af forskere. Mandatet (arbejdsrådet) som doktrin er at sammenligne med evangeliet. Samvittighedsfangerne som det forbindende symbol på "menneskelig renhed og uskyld". Stifteren Peter Benenson som "evangelist". Benenson valgte ved oprettelsen i 1961 bevidst denne fremgangsmåde for at få støtte til sit primære mål at befri samvittighedsfanger, analyserer Hopgood. Benenson kom fra et kristent miljø, og det havde indflydelse på hans fremgangsmåde. Men selv uden disse rødder ville menneskeretsorganisationen uundgåeligt være blevet en verdslig religion, mener videnskabsmanden. "Måden hvorpå mange

mennesker taler om Amnesty, ånder af sense of the sacred. Det at være beskæftiget med menneskerettigheder dagligt, det at sælge menneskelige lidelser skaber en slags religiøsitet. Man mærker det også på den måde, som udenforstående omtaler Amnesty, nemlig som noget helligt. Det er vanskeligt at kritisere organisationen."

"TIL DE UNGE BURDE AMNESTY-BRANDET VÆRE EN SOL ELLER BLOMST, I HVERT FALD NOGET POSITIVT"

Da verdsliggørelsen og nedbrydningen af den politiske og religiøse opsplitning af samfundet var i fuld gang, ramte Benenson ved oprettelsen det rette tidspunkt. Mange mennesker søgte en ny moralsk autoritet, og Amnesty voksede eksplosivt. Det blev en verdensberømt institution, der i 1977 fik Nobels Fredspris.

Det store vendepunkt kom med afslutningen af den kolde krig. Der var konkurrence på vej. Hopgood: "Under den kolde krig var Amnesty International langt hen ad vejen den eneste legitime fortalere for ofrene. Mandatet, det tydeligt afgrænsede arbejdsområde, beskyttede organisationen. Amnesty var ikke for Øst og ikke for Vest. I Latinamerika anvendtes et praktisk neutralt og apolitisk sprog, som ikke angav, om man var til højre eller venstre."

Efter murens fald skød konkurrenterne op som paddehatte. Lokale menneskerettighedsorganisationer sørgede nu for, at ofrene får talsmænd tæt på deres bopæl – aktivister, som Amnesty ikke kan indlemme på grund af "Own Country Rule", forbudet (af sikkerheds- og objektivitetsmæssige grunde) mod aktioner i eget land. Hopgood: "IS så ikke straks udviklingen og begyndte først i slutningen af halvfemserne at arbejde sammen med lokale menneskerettighedsorganisationer"

Internationalt dukker den amerikanske Human Rights Watch (HRW) op. Den kan operere mere fleksibelt og hurtigere, den er uden historisk "religiøs" bagage, har begrænset mandat og færre medlemmer. Amnestys svar på dette kommer i form af Amnesty USA. En afdeling der, med amerikanske metoder, sommetider optræder mere egenrådigt, end IS bryder sig om. Amnesty USA er på deres side irriteret over IS's overcentralistiske og forsigtige arbejdsmetoder. På Amnestys kontorer i New York cirkulerer følgende vittighed: "Hvorfor lejer vi ikke Human Rights Watch i stedet for at give penge til IS?"

"AMNESTY OPFØRER SIG SOM FORÆLDRE: GIVER OVERHALINGER, SKABER DISCIPLIN OG HUSKER DIG KONSTANT PÅ, AT DU IKKE SLÅR TIL, HVAD ANGÅR ENGAGEMENT OG PRÆSTATION."

usikkerhed". Amnesty vil imidlertid ikke falde fra hinanden, forudsiger han: "Det er Amnesty brandet for værdifuldt til. Det, at starte en ny bevægelse, hvor navnet har samme berømmelse,

Den britiske videnskabsmand, Stephen Hopgood, ville aldrig kunne arbejde i Amnesty International. Han kalder det en følelsesmæssigt udmarvende organisation, der kredser så meget om lidelse, at man risikerer at identificere sig med ofrene.

ville koste alt for meget besvær. Dette holder Fakkeltænderne og Reformisterne sammen. I øvrigt er den påfaldende grad af commitment, grænsende til religiøs forbundethed, for stærk. Folk holder ikke straks op med at være Amnesty-medlemmer." En af de største udfordringer for Amnesty ligger på ungeområdet. Hopgood: "Amnestys symbol tiltaler ikke ungdommen. Det ånder af den kolde krig, noget fortidigt, noget meget alvorligt. For ungdommen, opvokset med meget mere frihed, er Amnestys navn tungt og følelsesladet. Se engang på brandet, et stearinlys med pigtråd om. Til de unge skulle det være en sol eller blomst, i hvert fald noget positivt."

Selv oplevede Hopgood Amnestykulturen som følelsesmæssig tung og undertrykkende. "Amnesty opfører sig som forældre: giver overhalinger, skaber disciplin og husker dig konstant på, at du ikke slår til, hvad angår engagement og præstation. Det er, hvad moralitet kan medføre. Den pålægger næsten kantianske forpligtelser, hvor negligering af egen vilje og følelser ophøjes til en dyd. Det er årsagerne til de problemer, som Amnesty har i mange lande med at hverve unge mennesker. For en af de markante forandringer, siden Anden Verdenskrig, er jo at betvivle forældres autoritet."

Hvad det angår, er forskydningen mod mere politisk

autoritet gunstig. Der, hvor Fakkeltænderne holder fast i udgangspunktet, nemlig aldrig at sammenligne menneskerettighedskrænkelser med hinanden, gjorde Irene Khan et frontalt udfald ved at kalde Guantánamo Bay for et Gulag nr. to: "Det er mindre moralsk og mere direkte aktivistisk, se engang på demonstrationerne mod krigen i Irak. For ungdommen er det helt selvfølgelig at deltage i dem."

"TEMAET SAMVITTIGHEDSFANGER TILTRÆKKER IKKE LÆNGERE PUBLIKUM, OG GIVER IKKE MEDLEMMER"

At appellere til ungdommen er én ting. At binde dem i længere tid er noget andet. "Engagementet er anderledes, ungdommen vil forsvinde hurtigere, hvorved Amnesty vil få det finansielt vanskeligere. Desuden er aktivisme blevet mere besværligt. Først og fremmest er det svært at hverve folk til de mindre spændende temaer. De er interesserede i Afghanistan og Irak, men hvad med menneskeretssituationen i Elfenbenskysten...?" Hopgood forventer da også, at arbejdet for samvittighedsfangerne vil blive en "marginal del" uden særlig prioritet. "Det tema tiltrækker ikke publikum og giver ingen medlemmer."

Det, der godt kan reformeres, er de nationale afdelinger. Nogle sektioner gør det helt godt, siger Hopgood, de giver mulighe-

der for at gennemføre aktioner, "uden at man så absolut får hele organisationen forærende." USA går forrest, men England er også på banen med et ægte Amnesty VISA credit card og nyt "human rights action centre".

For de ægte Fakkeltænder er den slags marketingsmetoder som at bande i kirken, "Som om Amnesty sælger sæbel", ler Hopgood. Men uden avanceret fundraising kan ingen organisation overleve globaliseringen, det er han overbevist om. De fleste ngo'er må nødvendigvis gå den vej. "Se på Oxfam, de foretog det skift internationalt. Det er en anden måde at tænke på. Under tsunamien tænkte Oxfam ikke 'ikke en katastrofe', men 'hvordan får vi i morgen en annonce i avisen og en til at udtale sig til nyhederne?'"

Burde Amnesty ikke reagere hurtigere på aktuelle spørgsmål? Mens spørgsmålet om de danske Muhammed – tegninger stod på, kom Amnesty først efter et par uger med en erklæring, hvori alle skarpe formuleringer var synligt "uddebatterede". "Exactly!", nikker videnskabsmanden genkendende, "det viser præcist hvilken ophedet intern debat, der må have været i gang". Han skitserer, hvordan beslutningsprocessen i IS om denne erklæring omtrent må være kommet i stand: "dette er simpelt, det er rent og skært et spørgsmål om ytringsfrihed", siger A. "Ja, men vi skal ikke forbindes med anti-islamiske fø-

lelser," siger B; "så taber vi politisk autoritet i Irak, Iran, og Mellemøsten osv., osv. På den måde tager det altså to uger at udforme en tekst, som alle kan nikke genkendende til."

I fremtiden vil den interne strid mellem Fakkeltænder og Reformister fortsætte, men også imellem sektionerne, tror Hopgood. Derimod forventer han, at de enkelte nationale afdelinger stadig oftere vil gå deres egne veje, og de vil udtrykke deres hjemlige baglands visioner. "I Amerika går Amnesty-medlemmerne under alle omstændigheder allerede ind for retten til fri abort f.eks., og i Holland vil der selvfølgelig ikke opstå nogen diskussion, om gay rights er en god ide eller ej."

Evnen, til på internationalt niveau at undgå besværlige spørgsmål, har hjulpet Amnesty til at overleve, formoder Hopgood. Men det vil blive mere og mere problematisk. Da det endnu drejede sig om tortur, om samvittighedsfanger, om borgerrettigheder og politiske rettigheder, var det nemt, forklarer han, men nu vil Amnesty være for universel: "Den stræben efter at være 'all things for all people', at ville være alt for alle er en byrde, som andre organisationer ikke har." ❌

Keepers of the Flame, Stephen Hopgood, Cornell University Press, 272 pp. Pris \$49,95 (hardcover) eller \$19,95 (paperback)

Samvittighedsfanger tiltrækker ikke længere publikum og giver ikke medlemmer, mener Hopgood.

**DET ER MED ORD SOM MED SOLSTRÅLER
JO MERE DE KONCENTRERES
JO DYBERE BRÆNDER DE**

JAMES JOYCE

aparte a/s specialiserer sig i rådgivning, udvikling og design af kommunikation på tværs af medier. Kommunikation af holdninger, der flytter [dine grænser] inden for kulturens verden, på det politiske landkort eller i danskernes sind.

aparte@aparte.dk
www.aparte.dk

I det amerikanske blad "Dangerous Assignment" skrev den usbekiske journalist Dina Yafasova i foråret 2001 en artikel om censuren i Usbekistan. Artiklen var skrevet under pseudonym, men myndighederne fattede mistanke til Dina Yafasova, der blev indkaldt til afhøring og under tortur forsøgt presset til at indrømme, at det var hende, der havde skrevet den kritiske artikel. Kort efter måtte hun flygte. Hun har nu asyl i Danmark. Med tilladelse fra "Dangerous assignment" bringer vi her artiklen, der sendte Dina Yafasova i exil. Usbekistan er stadig på top ti listen over lande med mest censur.

Usbekistan har et af de strengeste censurregimer i verden, hvilket forfatteren lærte, da hun startede sin karriere som journalist i Tasjkent.

Af Dina Yafasova

Oversættelse: Peter Daell Bjerrum

TASJKENT

Min karriere begyndte med en fiasko. Blot et par timer før min første dokumentarfilm skulle vises på det statslige TV, var en usbekisk regeringscensur i gang med at pille mit portræt af det nationale sundhedsvæsen fra hinanden.

Året var 1997, og vores samtale gik ikke godt. Bureaukraten var ked af, at jeg havde peget på svagheder i sundhedsvæsenet, men det, som virkelig gjorde ham vred, var mit forsøg på at fortælle de usbekiske seere, hvordan sådanne problemer blev klaret i USA. "Hvorfor laver du propaganda for USA?", råbte han, og oversprøjtede mig med sit spyt. "Står amerikanerne bag dette her?"

Derefter tilbød han mig en aftale. "Vi kan gå på kompromis," sagde han. "Jeg forstår, at du er en ung journalist, og at dette er dit første job. Dine venner og familie sidder sikkert foran deres TV og venter på din debut. Men der bliver ingen debut. Hvilken skam! Nu skal du høre, hvad vi gør."

Han forelagde sin plan. Jeg skulle sætte mig ned og skrive en detaljeret forklaring, "hvor jeg nævnede alle de, som ville nyde godt af udbredelsen af sådanne film i Usbekistan og forklare hvorfor." I mellemtiden ville han klippe visse dele af filmen ud, ændre på nogle andre og udsende den i denne nye udgave.

"Lad os give hinanden hånden på det", sluttede han kvikt. Men vi gav ikke hinanden hånden, fordi jeg nægtede at ændre mit program. Statskanalen sendte en tegneserie i stedet.

TRAFIKLYS

Usbekiske censorer sammenligner ofte sig selv med trafiklys. I denne metafor er journalisterne bilernes førere, og læserne samt seerne er fodgængerne. Censorerne mener, at det er deres job at forhindre katastrofer imellem bilernes førere og fodgængerne.

De fleste aviser i Tashkent bliver udgivet fra det samme højhus på Matbuotchilar Street. På tredje etage har "Trafiklysene" til huse.

Alle aviser skal levere en forhåndskorrektur af hver udgave til censoren, som læser alle overskrifter og artikler, også nekrologer og vejrudsigten. Censoren bruger rødt blæk til at afkrydse fotografier, ordgrupper og sætninger ja endog selv hele artikler, som han ikke synes om.

Redaktørerne skal fylde de hvide tomrum, som bliver efterladt af censoren, med tomme ordgrupper og sætninger og værdiløse artikler, således at læserne ikke opdager sporene af censur.

Jeg kender kun til et tilfælde i usbekisk journalismes historie, hvor en redaktion nægtede at udføre denne nedværdigende fremgangsmåde. Den 6. april 2000 bragte avisen Samarkand et angreb på censuren, som indeholdt adskillige tomme rubrikker der, hvor censoren havde fjernet uønskede ord og sætninger. Historien havde titlen "Hvem har den største kærlighed til sit fædreland?" Skribenten satte mennesker, som er ansat til at skjule samfundets svagheder (censorer), i modsætning til mennesker, som drives af deres professionelle ære til at fortælle sandheden (journalister). Der var mange hvide tomme rubrikker i den udgave efter, at censorerne var færdige med den.

Som regel har censoren myndighed til at træffe uafhængige beslutninger, men af og til beder han en højere myndighed træffe den endelige afgørelse om den tvivlsomme artikel. Først når censoren er tilfreds med avisens indhold, underskriver han korrekturen. Avisen må ikke gå i trykken uden hans underskrift.

Selvfølgelig er ikke alle censorer ens. En censors strenghed vil være afhængig af hans intellekt, uddannelsesniveau og grad af politisk konservatisme for ikke at nævne hans humør, litterære smag og personlige følelser for en bestemt skribent eller redaktør. Arbejdet er trætende og dårligt betalt, så det er ikke overraskende, at censorerne ikke vælges blandt de bedste og kvikkeste grupper i samfundet.

LOVEN

Under Sovjetperioden lå ansvaret for censur under GLAVLIT, Hoveddirektoratet for Beskyttelse af Statshemmeligheder i Pressen. GLAVLIT fordelte lister over bandlyste oplysninger i

LYDEN AF STILHED

hver sovjetisk republik og gennemgik omhyggeligt alle udgivelser for at sikre, at direktoratets instrukser blev fulgt. Efter at Usbekistan fik sin frihed i 1991, ændrede den lokale afdeling af GLAVLIT navn til Den Nationale Komite til Beskyttelse af Statshemmeligheder i Pressen (UZLIT).

De samme bureaukrater forblev ansat, og i dag er UZLIT den vigtigste censor af trykte medier i Usbekistan, lige som GLAVLIT var det under Sovjetunionen.

Trods denne bureaukratiske kontinuitet er usbekisk lovgivning imidlertid modstridende i spørgsmålet om censur. Kapitel 15 artikel 67 i Forfatningen fastslår, at "censur af massemedier ikke er tilladt" i Republikken Usbekistan, og at "ingen har ret til at kræve forberedende samordning af offentliggjorte rapporter eller materialer samt kræve forandringer i indhold, eller at de helt fjernes fra trykning eller udsendelse."

Alligevel kan udtryk for mening, ifølge Kapitel 7 artikel 29 i samme Forfatning, begrænses for at sikre beskyttelse af statshemmeligheder eller "andre hemmeligheder." Ordet "hemmelighed" bliver ikke defineret, hvilket i praksis tillader censorerne at forbyde bogstaveligt talt alt i en avis. Selv i en kryds og tværs opgave er det forbudt at nævne russiske navne og kulturelle traditioner.

UDENRIGSPOLITISK INSTRUMENT

Lige siden uafhængigheden har vores censorer forsøgt at slette Sovjet-fortiden fra det usbekiske folks bevidsthed. For at udvise mindet om den russiske koloni-dominans, finkæmmer de udkast til avisartikler for henvisninger til Sovjetunionen. Censorerne tåler ikke ord som "kommunist", "revolution" og "perestrojka" og ej heller navnene på gamle sovjetledere og bilde af mennesker, som bærer sovjetiske insignier. Hver gang de finder sådanne insignier og billeder, overstreger de dem.

For nylig forsøgte en avis i Tashkent at bringe nogle artikler om den russiske skuespiller Vladimir Vysotskiy og digteren Anna Akhmatova. Censoren kasserede begge historier og sagde, at det var "nødvendigt at skrive mere om usbekisk kultur".

Censur er også et udenrigspolitisk instrument. Nyheder om internationale forhold indeholder ingen oplysninger om Rusland, Kasakhstan og Turkmenistan, lande, som Usbekistan har et anspændt forhold til. Selv ikke navnene på disse stater må trykkes. Hvis en redaktør skriver sætningen "således som rapporteret af den russiske (eller kasakhstanske eller turkmenske) presse," skriver censoren altid "således som rapporteret af den udenlandske presse".

Til trods for deres aversion imod Sovjetunionen har censorerne ligeledes arbejdet for at erstatte den geografiske betegnelse "Centralasien" med den gamle sovjetiske betegnelse "Midtasiens" i usbekisk sprogbrug. Hvorfor? Fordi "Midtasiens" ikke omfatter Kazakhstan, Usbekistans største konkurrent i regionen.

For så vidt angår usbekiske forhold, gør censorerne deres bedste for at udrydde selv den mindste henvisning til ideologier, som må antages at være en trussel. Ingen oplysninger må trykkes om forbudte politiske partier og uregistrerede menneskerettighedsgrupper. Og på grund af den usbekiske regerings bekymring for politisk islamisme i Central(undskyld, Midt)asien, forbyder censorerne rutinemæssigt fotografier af mænd med skæg eller "mellemøstlige" ansigtstræk. Skæg anses for prima facie (umiddelbart overbevisende bevismateriale)

Foto: Sean Sprague, Panos

for fundamentalistisk islamisk overbevisning. En "mellemøstlig" fremtoning minder censorerne om regimer, som, de frygter, er opsatte på at eksportere fundamentalisme til Usbekistan.

STATENS IMAGE

Samtidig vil usbekiske censorer gerne give et positivt billede af Usbekistan både indenfor og udenfor landets grænser. Til det formål fremstiller usbekiske medier myter om stabilitet og velstand, fuldstændig som den sovjetiske presse gjorde tidligere. Derfor må usbekiske journalister ikke nævne, at der er korrupsion, arbejdsløshed, fattigdom, prostitution, sort økonomi eller at landmændene, som dyrker bomuld, bruger børnearbejdere.

Da en avis i Tashkent skrev om en regeringskampagne for at hjælpe de ældre, slettede censuren de negative tillægsord såsom "udslidt", "syg" og "svag og hjælpeløs". Da samme avis bragte en artikel om, at et ualmindeligt stort antal børn var syge på grund af den kolde vinter det år, bestemte censuren, at det aldrig var koldt i Usbekistan, og at alle usbekiske børn var sunde. Det er unødvendigt at sige, at den offentliggjorte version af

denne artikel kun lignede det oprindelige udkast meget lidt.

En anden avis bragte en undersøgende artikel om et mord, som havde forbindelse med det ulovlige salg af menneskelige organer til brug ved transplantationer. Censoren forkastede historien med den begrundelse, at "denne avis bliver læst af udenlandske diplomater, som kunne få det indtryk, at sådanne forbrydelser er almindelige i Usbekistan. Så vil statens image lide skade."

Avisens redaktør insisterede imidlertid på at skrive historien. Efter langvarige forhandlinger med sine overordnede tillod censuren, at en markant forkortet version af artiklen blev trykt. I den offentliggjorte historie var alle detaljer, som beskrev forbrydelsens beskaffenhed udeladt sammen med ord som "blod", "adskilt lig" og "mord". Censorens endelige dom var, at "offentligheden ikke må traumatiseres!"

CHIKANE

En journalist, hvis arbejde regelmæssigt bliver forkortet eller kasseret, er tvunget til at være forsigtig med sit valg af emner

samt måden, han behandler disse på. Imidlertid mener 54% af journalisterne i Usbekistan, ifølge en nylig meningsmåling, at censur er nødvendig for at forhindre udbredelse af statshemmeligheder, at opretholde offentlig orden og fremme et tiltrækkende billede af staten.

Journalister, som ikke vil ofre deres professionalisme, forlader statsejede medier for at arbejde for udenlandske nyhedsbureauer. Dette sætter imidlertid ikke en stopper for deres besværligheder. Statens sikkerhedstjeneste overvåger alt, hvad usbekiske journalister offentliggør i den udenlandske presse. Myndighederne har i flere tilfælde chikaneret usbekiske journalister, hvis internationale arbejde blev anset for at skade statens anseelse.

En af mine kolleger, som arbejder for Usbek Service fra Radio Liberty netværket, som bliver finansieret af den amerikanske regering, udsendte en gang en rapport om fattigdom og bolignød i Samarkand. Hun blev straks kaldt til møde med myndighederne, som sagde til hende, at der var fattige og hjemløse mennesker i alle lande, ikke kun i Usbekistan, og de insisterede på, at hun ikke gjorde opmærksom på dette problem.

Regeringen tøver ikke med at sætte journalister, som bryder skrevne eller uskrevne regler, på den sorte liste. En af mine kolleger begik en gang den fejl at stille et svært spørgsmål ved en konference med en kabinetsminister. Ministeren kunne ikke svare på spørgsmålet, men han kunne gøre det svært for min kollega, og det gjorde han. I dag kan denne ikke få arbejde ved nogen usbekisk nyhedsorganisation.

Min modige, men arbejdsløse, kollega er en undtagelse. De fleste journalister i Usbekistan er alt for villige til at censurere sig selv for at beholde deres arbejde. Resultatet er, at journalister her i Usbekistan næppe kan beskrives som værende den fjerde statsmagt i det usbekiske samfund. For det meste vil de være mere præcist at beskrive dem som public relation grenen i et autoritært regime. Ved at skrive det, som regeringen ønsker, de skal skrive, er det med til at afbilde illusionen om demokratiske reformer i Usbekistan.

I juli 2000 afholdt lederen af statens nyhedstjeneste en pressekonference for akkrediterede udenlandske og indenlandske journalister. Han meddelte, at det var hans mål at fremme "objektivitet" i rapporteringen om Usbekistan. Ifølge ham betød "objektivitet", at journalister havde pligt til at offentliggøre positive nyheder om landet.

En af vores førende aviser dækkede pressekonferencen således: "Det blev bemærket, at det ville være belejligt, såfremt de journalister, som arbejder for udenlandsk ejede medier, ville samarbejde tæt med de behørigt regeringsafdelinger, når de skulle indhente oplysninger, især med Usbekistans præsidents pressetjeneste," skrev Pravda Vostoka.

"Det er helt sikkert, at størstedelen af de journalister [som skriver om Usbekistan i den udenlandske presse] er indbyggere i Usbekistan," skrev avisen. "Dette pålægger dem sammen med deres journalistiske forpligtelser nogle yderligere borgerlige forpligtelser."

Skribenten kom ikke nærmere ind på, hvad disse "yderligere borgerlige forpligtelser" gik ud på. Det behøvede han ikke. I Usbekistan er det censorens arbejde at gøre sådan noget tydeligt.

SELVCENSUR ER STÆRKERE END

NETCENSUR
NETCENSUR
NETCENSUR

På trods af alliancer mellem diktaturstater og amerikanske web-giganter, er gammeldags stikkere og trusler fortsat regimernes bedste våben i kampen mod ytringsfrihed på nettet.

Af Brian Weichardt og Morten Brink Iversen

Journalister

Bøder og fængselsstraffe er fortsat diktaturstaternes stærkeste kort i deres kamp mod ytringsfrihed. Et kort, der overtrumfer dyrt indkøbte netfiltre og udskældte alliancer med firmaer som Google, Yahoo og Microsoft.

På trods af moderne teknik, er det stadig sværest at snyde systemet, snyde levende mennesker. Det er her, de fleste mennesker i diktaturstaterne giver op på forhånd. Og udøver selvcensur.

"Regimets kontrol består langt fra kun af forhåndscensur. Hovedvægten ligger på en massiv efterkontrol, og at hammeren falder tungt over mennesker, der bryder reglerne. Det afholder jo mange fra overhovedet at prøve", siger professor Klaus Bruhn Jensen, ekspert i medier og demokrati fra Københavns Universitet.

For eksempel er det de færreste kinesere, der har internetadgang i hjemmet. Surfing foregår på internetcafeer, og her skal ejeren følge med i hvilke hjemmesider, der besøges og holde politiet underrettet. Samme form for systematisk overvågning findes også i lande som Usbekistan og Vietnam.

Alene i Kina er mere end 30.000 politifolk beskæftiget med at overvåge weblogs, og hvad folk surfer efter. Sidste år allierede Kina sig med Yahoo, der kvit og frit udleverede journalisten Shi Taos private mails til de kinesiske myndigheder. Det skete, efter at han offentliggjorde et regeringsdekret om, at pressen ikke måtte mindes årsdagen for studenteroprøret på Den Himelske Freds Plads. Yahoo har overfor Amnesty International begrundet udleveringen med, at man ikke vidste, hvad myndighederne ville med oplysningerne. Miseren kostede Shi Tao ti års fængsel.

GOOGLE LIGHT

Der kommer ellers hele tiden nye teknologiske våben og opsigtsvækkende alliancer til i kampen for at begrænse ytringsfriheden på nettet. Senest har Google designet en censureret udgave til det kinesiske marked, hvor ord som 'demokrati' og 'antikommunisme' ikke giver nogen hits.

"Censuren på nettet bliver betragtet som et vigtigt kontrol-element over for borgerne. Når man vælger at blokere ord som 'menneskerettigheder' på søgemaskinerne, så vælger man samtidig at trodse det internationale samfunds pres. Og når censuren tilsyneladende går forud for alt andet, må aftalerne med de store internetfirmaer tolkes som en sejr for magthaverne", vurderer Klaus Bruhn Jensen.

Men Google og Yahoo har argumenteret for, at det er bedre at være i diktaturer, som Kina, i en censureret version end slet ikke at være der.

"Frie søgninger på Google får ikke regimerne til at styrte sammen – heller ikke det kinesiske. Man skal i det hele taget passe på med at overvurdere nettets betydning. Men den censurede netadgang kan fungere som en smagsprøve for folket og med tiden få dem til at forlange mere åbenhed", siger Klaus Bruhn Jensen.

DE DUMME MASKINER

Hvis folk vil søge informationer om 'demokrati' eller 'menneskerettigheder', er der masser af muligheder for at snyde internetcensuren. Der er altid tekstdele, som søgemaskiner eller filtre ikke scanner.

"Man ser ofte, at fredsommelige rejsebeskrivelser fra fx Nepal bruges til at dække over en tekst, der beskriver, hvordan forholdene i landet virkelig er. Teksten ligger så at sige inde i billedet, så censurscanneren ikke opdager den", forklarer Torben Rune, civilingeniør og direktør i Netplan, som er rådgiver i telekommunikation.

"Der findes faktisk en del hjemmesider på nettet med 'køge-bøger', der viser, hvordan man snyder censuren", fortsætter han.

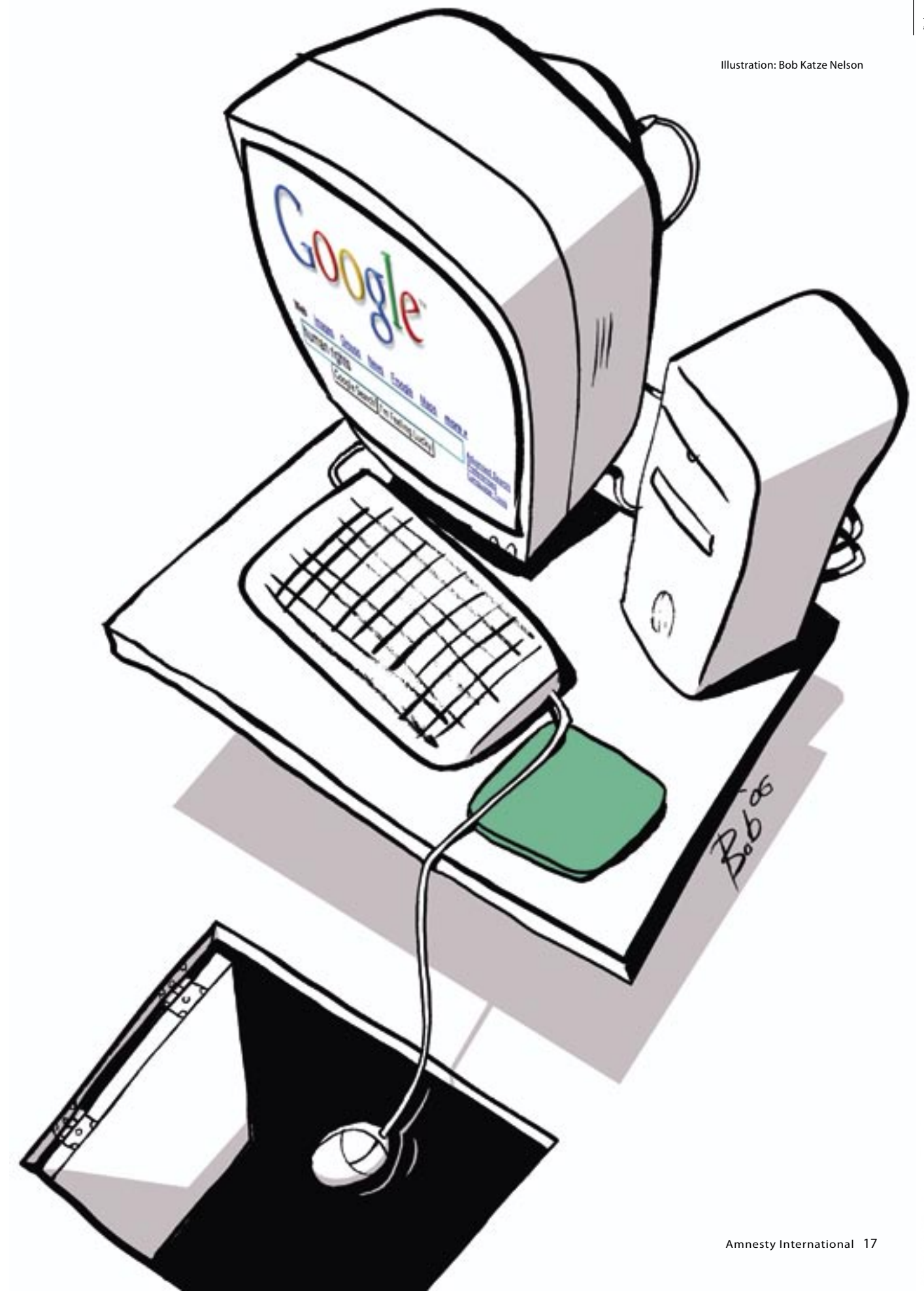
Torben Rune er overbevist om, at søgemaskinernes censur fungerer ligesom de spam-filtre, vi kender fra de hjemlige mail-bokse. Filtre, der igen er til at snyde:

"Spam-filtrene frasorterer mails med bogstavkombinationer som 'viagra'. Men en gang imellem lykkes det kreative personer at snyde filtrene ved for eksempel at lave et mellemrum i ordet eller en apostrof".

Ifølge Torben Rune findes der også censur på søgemaskiner i vores del af verden:

"Det er alt for farligt at basere en søgemaskine på ren automatik, der ville simpelthen komme alt for mange grimme – og ulovlige - resultater. Prøv at søge på noget med et bizart seksuelt eller ekstremt nazistisk indhold på Google rundt om i Europa. De vil være meget lidt forekommende", siger Torben Rune.

Det bakkes op af en undersøgelse fra 2000. Den viser, at de fleste lande censurerer deres net. Kun 69 af de lande, som indgik i undersøgelsen, havde fuldstændig pressefrihed, 51 havde nogenlunde fri presse og hele 66 lande har omfattende restriktioner på ytringsfriheden.

VERDENS STØRSTE INTERNET-FJENDER

Af Brian Weichardt og Morten Brink Iwersen

Journalister

Organisationen 'Journalister uden Grænser' har offentliggjort en liste over 15 lande, der er verdens største 'Fjender af Internettet'. Det skete i forbindelse med FN's topmøde om informationskonferencen i Tunis sidste år.

Landene censurerer oftest websider med pornografisk materiale samt – i mindre grad – uafhængige nyheder og sider, der indeholder kritik af det eksisterende styre. Landene slår hårdt ned på "uautoriseret" internetbrug og chikanerer – i visse tilfælde fængsler – internetbrugere og bloggere, der er i opposition til det siddende styre.

Censurteknologien er oftest indkøbt i USA. Ifølge ONI – et samarbejde mellem canadiske og engelske universiteter – er Smart-Filter fra firmaet Secure Computing det mest populære og findes både i Tunesien, Iran, De Arabiske Emirater og Saudi-Arabien.

BURMA

Ligesom nabolandene Vietnam og Kina blokerer regimet systematisk adgangen til oppositionens websider, internationale demokratiorganisationer og pornografiske sider. E-mails fra Yahoo og Hotmail kan ikke anvendes. Blokeringen sker med teknologi fra det amerikanske firma Fortinet samt systemer, der er udviklet af regeringshæren. På internetcaféer, som stort set er den eneste adgang til internettet, holdes der fysisk øje med, hvad kunderne surfer efter.

CUBA

At være online i Cuba er et privilegium, der kræver særlig tilladelse fra partiet. Den fattige stat har ikke råd til den såkaldte 'kinesiske model', hvor man både udbreder internetadgangen og samtidig holder den under skarp kontrol. Derfor begrænser styret i Cuba netadgangen.

HVIDERUSLAND

Der går rygter om, at Lukassenkos halv-diktatoriske styre netop har købt blokeringsteknologi af Kina, og staten anvender sit

monopol på kommunikationssystemet til at blokere for adgang til oppositionens hjemmesider, især op til valg.

IRAN

Ifølge ONI stiger antallet af internetbrugere eksplosivt i Iran. Internetcaféer er et almindeligt syn, og den fysiske overvågning er ikke særlig systematisk. Desuden er der fri adgang til vestlige medier og andre systemkritiske sider. Derimod blokerer Informationsministeriet adgang til hundredtusindvis af websider, specielt om rettigheder for kvinder, bøsser og lesbiske, sproget farsi og pornografi. En række bloggere blev mellem efteråret 2004 og sommeren 2005 sendt i fængsel.

KINA

Kina er et af de få lande, der både har formået at udbygge adgangen til internettet (Kina har mere end 110 millioner internetbrugere) og samtidig forhindret adgang til kritik af den kinesiske ledelse. Det er gjort ved hjælp af et miks af filter-teknologi, undertrykkelse og diplomati. For eksempel er sider som Center for Antikommunisme, oppositionsavisen 'The China Times', der udgives i Taiwan, og Amnesty International, totalt blokerede. Se flere eksempler på opennetinitiative.net.

LIBYEN

Med tæt på en million internetbrugere (omkring en sjettedel af befolkningen), kunne Libyen være en internetmodel for den arabiske verden. Men der udøves stadig censur og kontrol. Adgang til systemkritikeres hjemmesider blokeres ved hjælp af filtre.

MALDIVERNE

Præsident Maumoon Abdul Gayoom står i spidsen for det 25-årige regime, der slår hårdt ned på ytringsfrihed – fx er oppositionens internetsider blokeret. Det britiske firma, Cable & Wireless, kontrollerer internet-adgangen i landet.

NEPAL

Da kong Gyanendra kom til magten i februar 2005, blokerede han internetadgangen til verden uden for Nepal. Internetafgang er siden reetableret, men adgang til de fleste af oppositionens sider er stadig blokeret.

NORDKOREA

Først for nylig fik et par tusinde privilegerede nordkoreanere adgang til Internettet. Ingen har et overblik over, hvordan det fungerer, men ifølge Journalister uden Grænser er der tale om et yderst censureret net, de udvalgte har adgang til. Nordkoreas officielle hjemmeside, der bl.a. indeholder et 2161 sider langt hyldesportræt af den tidligere leder Kim Il Sung, og et chatrum, har en norsk og mexicansk webmaster. Tjek www.korea-dpr.com.

SAUDI-ARABIEN

Regeringsorganet The Internet Service Unit siger selv, at de blokerer tæt på 400.000 internetsider for at beskytte landets indbyggere mod indhold, som er stødende eller krænker islamiske principper og sociale standarder. Det er sider, der handler om sex, politik eller religion. ONI har testet over 60.000 sider, og de mest blokerede sider var pornografi (98 procent af dem blokeres), stoffer (86 procent) og hasardspil (93 procent).

SYRIEN

Præsident Bashar el-Assads regime begrænser, ligesom Nord Korea, internetadgang til få privilegerede folk, filtrerer webindhold og overvåger nøje online-aktivitet, skriver Journalister uden Grænser. En kurdisk journaliststuderende sidder i fængsel for at offentliggøre billeder fra en demonstration i Damaskus på en udenlandsk hjemmeside. Der findes dog masser af internetcaféer i Syrien uden systematisk overvågning. Desuden er det muligt at se internationale nyhedssider og bruge vestlige søgemaskiner.

TUNESIEN

Præsident Zine el-Abidine Ben Alis familie har monopol på internetadgang i landet. Alle oppositionens hjemmesider blokeres sammen med mange nyhedssider og sider fra menneskerettighedsorganisationer. Regeringen fængsler net-systemkritikere, og i april 2005 blev advokat og fortaler for demokrati, Mohammed Abbou, idømt tre og et halvt års fængsel for at kritisere præsidenten online.

TURKMENISTAN

Som Cuba og Nordkorea, vælger styret en radikal holdning til "internetproblemet": Stort set ingen indbyggere har lov til at have internetopkoblinger. Ifølge Journalister uden Grænser findes der ingen internetcaféer i landet, og nettet er kun tilgængeligt for bestemte virksomheder og internationale organisationer, som har censureret adgang.

USBEKISTAN

I maj 2001 erklærede præsident Islam Karimov starten på "æraen for Internettet". Siden er online-faciliteterne vokset eksplosivt – og det samme er censuren. Sikkerhedstjenesten beder jævnligt internetudbydere om at blokere for adgang til oppositionens sider. Siden juni 2005 har internetcaféer i hovedstaden opsat advarsler om, at man kan idømmes bøder for at kigge på pornografiske eller forbudte politiske sider.

VIETNAM

Landet har et internetpoliti, der filtrerer "samfundsnedbrydende" indhold fra, og politiet spionerer på internetcaféerne. Tre systemkritikere har siddet i fængsel i mere end tre år for at tale for demokrati online, skriver Journalister uden Grænser.

Kilder: Journalister uden Grænser, www.jsf.fr, rapporter fra ONI (www.opennetinitiative.net), www.leksikon.org samt danske øjenvidneberetninger.

KARIKATUR-KRISEN ER IKKE KUN NEGATIV

Jyllands-Postens tegninger har synliggjort Danmark som del af det fjendebillede, mange muslimer ser i Vesten – men det har også åbnet for en begyndende intern muslimsk debat om fanatismens funktion som forhindring for demokratisering af f.eks. den arabiske verden.

Af Lasse Ellegaard

Journalist og korrespondent for Politiken i London

Det var Issa Toumé fra Aleppo, der gjorde opmærksom på karikatur-krisens oversete perspektiv: Det positive. "Hør her", sagde han med entusiasme i tonefaldet. "det er første gang i århundreder, at muslimerne diskuterer deres religion indbyrdes. Og det sker i anledning af disse tegninger. Det er da stort!" Jeg kiggede vantro på ham: "Diskuterer de syriske sunni-muslimer Koranens tekster?"

"Ja, er du vanvittig – snakken går. Og ikke kun om Islam, men om ytringsfriheden og dens vilkår i forhold til religion og dogmatik."

Issa Toumé smaskede tilfreds med tungen. Det hører med til hans præmisser, at han er græsk-ortodoks kristen (hans navn er arabisk for Jesus Thomas), at han ligger i en nærmest permanent krig med de syriske myndigheder, at han er en intellektuel, der er stærkt provestlig på en nærmest fornærmende måde, set fra den gængse humanistisk-vesteuropæiske vinkel. Han er f.eks. nuanceret i sit syn på USA og 'koalitionen af villige's overfald på Irak på et helt igennem løgnagtigt grundlag, for som han siger: "Ellers var irakerne aldrig kommet af med Saddams diktatur. Sønnen havde kørt det videre."

UAFHÆNGIGHEDSERKLÆRING

Issa har noget at have sin kynisme i: Årelang undertrykkelse i et system, der såvel politisk som i praksis er parallelt med Saddams omvæltede Baath-diktatur. Så han ser på verden fra sin selvoplevede vinkel, og i den optik var tegningerne af profeten i Jyllands-Posten en kærtkommen kajeryster til det system, han har været et offer for i alle sine 42 leveår, og som han har bekræftet de sidste fem, hvor systemet tre gange har lukket hans lille, men internationalt anerkendte foto-galleri i Aleppo – fordi det, som han siger, 'var for uafhængigt'.

Og det er præcis sådan, han ser Jyllands-Postens Muhammed-aktion sidste år: Som en uafhængighedserklæring.

"Den truede magthaverne, for den satte gang i en intern debat blandt intellektuelle muslimer om den religiøse konservatismes relevans i et demokratisk samfund".

Hvad Issa ser, men som går hen over hovedet på mange vestlige iagttagere, er, hvordan den formelt sekulære alawi-muslimske præsident, Bashar Al-Assad, nu søger en alliance med fundamentalisterne i Det muslimske Broderskab, der i

mere end 50 år har været den største trussel mod det syriske Baath-regime, men som i dag er en forbundsfælle i bekæmpelsen af den vestligt orienterede, demokratiske opposition i Syrien, som i det stille håber på styrets sammenbrud.

"Du skal ikke tro, det var tilfældigt, at Muhammed-demonstrationerne startede i Damaskus – der sker ikke noget i Damaskus, der ikke er kontrolleret til mindste detalje, og systemet sendte et signal til den intellektuelle opposition med branden i den danske ambassade – så enkelt er det."

Vel, vel – helt så enkelt er det ikke. Men Issas udlægning af karikatur-krisen viser, at det ikke var alle muslimer, der blev fornærmede. Et synspunkt, jeg hørte gentaget af adskillige kolleger på den London-baserede saudiarabiske avis, Al Hayat, hvor en af redaktørerne tørt konstaterede: "Det er kun fundamentalister og politikere, der kan bruge denne sag, der er fornærmede. Det eneste, der er til diskussion blandt arabiske intellektuelle, er graden af politisk dumhed i provokationen. Man diskuterer ikke graden af blasfemi – vi er jo ikke overtroiske. Politisk var Jyllands-Postens aktion en katastrofe for alle de muslimer, der arbejder for en demokratisering af deres samfund. Men i det mindste rykkede den ved nogle dogmer."

POLITISKE TESTAMENTE

Et af de dogmer, der er rykket rundt på, er det mellemøstlige dogme om danskerne. Bortset fra dimensionerne, der selvfølgelig er usammenlignelige, vil karikatur-krisen få lige så afgørende betydning for Danmark, som 11. september fik for USA.

De 12 tegninger i Jyllands-Postens kulturtillæg 30. september 2005 udgør således et 'År Nul', et punkt, hvorfra der ikke er nogen vej tilbage. Heller ikke, selvom krisen så småt er klinget af på det daglige internationale nyhedstapet (bortset fra enkelte skvulp, som f.eks. mordet på en egyptisk kopter i påsken).

I muslimernes kollektive hukommelseskiste er karikatur-krisen kommet for at blive. Deres hidtidige syn på Danmark (i det omfang de i det hele taget havde et syn, hvad mange ikke havde, før tegningerne blev trykt), var præget af opfattelsen af en i bund og grund godlidende skandinavisk nation, der godt nok er deltager i Irak-krigen og har militære styrker i Afghanistan, men som alligevel var respekteret og vellidt som donor for forsoning mellem jøder, kristne og muslimer – danskeres naturlige venner i den muslimske verden var de liberale, intellektuelle, der i stigende grad spiller en rolle som meningsdannere.

Det såkaldte Mellemøst-initiativ, der var udset som udenrigsminister Per Stig Møllers flagskib og politiske testamente, forlenede Danmark med et progressivt image blandt især arabiske meningsdannere. Med et budget på ca. 100 mio.kr., hentet fra andre og – ifølge ministeren, da jeg spurgte ham i 2003 – udlevede bistandsprojekter arvet fra socialdemokratiske forgængere, søsattes et demokratiserings-program i den arabiske verden, synliggjort ved etableringen af et 'dialoginstitut' i Cairo. Det blev indviet i begyndelsen af 2005, et halvt år før Jyllands-Posten 30. september offentliggjorde de 12 Muhammed-karikaturer, hvis konsekvenser ingen på redaktionen havde forudset.

Reaktionerne rystede danskernes selvforståelse, men skabte dog en slags afklaring af fronterne i den lokale debat om mål og midler i integrationen af medborgere af anden etnisk oprindelse. Det har vist sig at være nyttigt og har – med et blik på det aktuelle Christiansborg-landskabs tilnærmelse mellem de konservative og de radikale – åbnet for nye konstellationer, der i den sidste ende vil betyde mindre indflydelse til Dansk Folkeparti.

BRUGT OG MISBRUGT

At reaktionerne i den muslimske verden i første omgang så voldsomme ud skyldes, at karikaturerne blev brugt og misbrugt af såvel sekulære regimer i den arabiske verden, Indonesien og Pakistan som fundamentalistiske grupper og organisationer, der havde politisk interesse i postyret. Det er påfaldende, at demonstrationerne mod de danske ambassader, etc. alle begyndte i hovedstæderne og de større bysamfund – i Cairo, Damaskus, Kabul, Beirut, Djakarta og Islamabad – hvor de respektive magthavere er i fuld kontrol. Det var ligeledes tydeligt for enhver med blot rudimentært kendskab til Mellemøstens mekanismer, at den saudiske boykot af danske varer (og ambassaden i Hellerup) var et billede på Huset Saud's traditionelle alliance med wahhabi-sektens mullah'er, der er Osama bin Ladens åndelige og politiske ophav.

Jyllands-Postens stunt, der – siger jeg med baggrund i næsten ni års medarbejderskab på avisen – ikke var ondsindet ment, snarere ikke så grundigt gennemtænkt, vil altså få to langtids-virkninger: En blandt muslimer, hvor den belæste elite vil kunne bruge den konstruktivt, når den fanatiske fundamentalistbølge er fladet ud. Den har med andre ord åbnet en sprække i muren af religiøse dogmer, som ellers er cementeret af Bush-administrationens hoved- og samvittighedsløse 'forebyggelses'-doktrin. I det stykke tror jeg på, at Issa Toumé i Aleppo har en pointe.

Den anden langtidsvirkning er, at 1,4 mia. muslimer ændrede syn på Danmark: Fra at være en nation, der i det store og hele blev betragtet som et venligtsindet lyspunkt i et ellers mørkt og truende Vesten, er danskerne ikke længere statister i fjendefilmen. De er aktører i væsentlige biroller. Det ansvar kan Jyllands-Posten dele med Anders Fogh Rasmussen. ❌

Danmark er ikke længere statist i en fjendefilm.

INGEN MENNESKERETTIGHEDER PÅ BANEN

TEMA: YTRINGSFRIHED

Der kan reklameres for stort set hvad som helst. Men en trøje med det kinesiske tegn for "menneskerettigheder" fik arrangørerne af en kinesisk badminton-turnering til at se rødt.

Af Victor Szulc

Journalist

"Jeg er ikke aktivist eller politiker, jeg er sportsudøver, men jeg vil gerne være med til at gøre en forskel", fortæller 31-årige Niels-Christian Kaldau.

Niels-Christian støtter Amnesty Internationals arbejde, så for ham var det naturligt at stille op til en badmintonturnering i Kina med det kinesiske tegn for menneskerettigheder på trøjen.

I Danmark ville det næppe have vakt andet end publikums sympati, men til China Masters i Chengdu, vankede der ballade. Efter sin første kamp blev Niels-Christian taget til side af en repræsentant for Det Internationale Badminton Forbund og fik at vide, at der var blevet klaget over ham.

"Jeg fik at vide, at arrangørerne var meget oprørte, og at de mente, at der var tale om en provokation. IBF's (Det Internationale Badminton Forbund) official var temmelig fortørnet og henviste til en paragraf om, at såfremt man krænker følelserne i et værtsland, kan IBF skride ind og altså forbyde mig at spille videre i trøjen."

Så galt gik det ikke og nu, da han er vel tilbage i Brønshøj, må Niels-Christian ryste på hovedet over den kinesiske forargelse. "Det er horribelt og helt skandaløst. Hvis menneskerettigheder er et så følsomt tema, så viser det jo virkeligt, hvilke problemer de har!"

POLITIK OG SPORT

"Jeg vil ikke sige hverken for eller imod, men det grænser til en politisk tilkendegivelse, og vi blander ikke politik og sport", fortæller Thomas Lund, direktør for Dansk Badminton Forbund om trøje-episoden. Ifølge ham har Dansk Badminton Forbund endnu ikke hørt officielt om sagen fra IBF, men i sportens verden skal man træde varsomt, mener Thomas Lund.

"Det kan godt være, at trøjen virker uskyldig i Danmark, men den har en politisk undertone. Menneskerettigheder er et emne, der er noget mere politisk i Kina end i Danmark. Og politik er ikke noget, vi blander os i."

Sædvanligvis er det ellers spillernes eget valg, hvad reklamepladsen bag på trøjen må bruges til, medmindre emnet altså er så kontroversielt som menneskerettigheder.

"Badminton er populært over hele verdenen, og vi spiller under meget forskellige forhold", fortæller Det Internationale Badminton Forbunds danske vicepræsident, Torsten Berg.

Han ved ikke helt præcist, hvad det var, IBF's official skred ind

Det er anden gang, Niels-Christian Kaldau stiller op for menneskerettighederne ved China Master. Sidste gang nåede han til kvartfinalerne med Amnesty logo på ryggen.

over for. Men ifølge forbundets regler må spilleren give efter, hvis en reklame kommer i konflikt med turneringens arrangører.

"Hvis turneringen er sponsoreret af McDonalds, og en spiller har en reklame på for Burger King, kan man bede ham om at tage den af."

OLYMPIADE I BEIJING

China Masters turneringen, hvor Niels-Christian Kaldau spillede med, blev afholdt i Chengdu.

Lidt længere nordøst på, i Beijing, er forberedelserne til OL i 2008 i fuldt sving. Der er milliarder på spil, ikke mindst i reklameværdi for det kinesiske regime, der altså stadig har alvorlige problemer med at overholde de grundlæggende menneskerettigheder såsom ytringsfrihed.

Men menneskerettigheder og ytringsfrihed kommer i anden række for IOC, den Internationale Olympiske Komite, der står for udvælgelsen af OL-værtslande. Det er først og fremmest de sportslige betingelser, man ser på, fortæller Kai Holm, Danmarks repræsentant i IOC.

"Om menneskerettighederne bliver overholdt, er da med i den samlede bedømmelse af et værtsland, men det sker ud fra den tradition for menneskerettigheder, som IOC's medlemslande har." Og IOC's medlemmer tæller både Nord Korea, Saudi Arabien og Afghanistan.

"Man har skønnet, at Kina har åbnet sig i en tilstrækkelig grad, men det betyder ikke, at man ikke gerne vil se yderligere forbedringer," mener Kai Holm.

Hvis man håber på, at IOC selv vil skubbe på for, at et kommende eller nuværende værtsland overholder menneskerettighederne, tager man fejl.

"IOC er en privat klub. Vores formål er at sørge for, at idrættens har de bedste betingelser og intet andet. Hvis man udelukker Kina, udelukker man jo en fjerdedel af jordens befolkning. Så driver man ikke idræt, men storpolitik." ❌

FORSVINDINGER FREM I LYSET

En fortrolig rapport om "forsvindinger", voldtægt, tortur og ulovlige henrettelser i Mexico kaster nyt lys over et dunkelt kapitel i Mexicos historie.

Af Mette Hald Hundewadt

Mexico-koordinator, Amnesty International, dansk afdeling

Lande som Chile og Argentina blev i 70'erne berygtede for at lade mennesker "forsvinde". Mindre kendt er det, at der også i Mexico er "forsvundet" flere hundrede mennesker. For nylig blev en ucensureret rapport om "forsvundne", tortur og henrettelser uden lov og dom under den "beskidte krig" i Mexico fra 1960'erne frem til 1980'erne lækket til pressen.

Rapporten er udarbejdet af den Særlige Domstol for Fortidens Sociale og Politiske Bevægelser (FEMOSPP), som er en instans under Justitsministeriet nedsat i 2001 af den mexicanske præsident. Og meget tyder på, at det ikke var meningen, at den, i sin ucensurerede form, (der kan læses på den amerikanske organisation The National Security Archive's hjemmeside) skulle være kommet til offentlighedens kendskab.

Rapporten er baseret på deklassificerede dokumenter fra det mexicanske militærs arkiver og beskriver bl.a. udslettelsen af hele landsbyer i Guerrero, som mistænkes for at være træningslejre for forskellige bevæbnede guerillabevægelser, bl.a. "De fattiges Parti".

Mænd og drenge blev samlet, nogle henrettet på stedet og andre arresteret. Kvinderne blev voldtaget og jaget bort. De, der blev arresteret, blev tilbageholdt i koncentrationslejre og udsat for tortur. Nogle blev lagt i håndjern og kastet i havet fra flyvemaskiner. I alt har den lækkede rapport opregnet 500 mennesker, som "forsvandt" i denne periode. Deres "forsvinden" var en del af en statslig plan.

Alt dette ville ikke kunne have ladet sig gøre uden udtrykkelig godkendelse af daværende præsident Echeverría. Tidligere har man forsøgt at anklage ham for folkedrab, men forgæves. I 2003 nåede Højesteret så frem til den konklusion, at sager om "forsvindinger" ikke forældes. Dermed burde det, i princippet, være muligt at drage de skyldige til ansvar.

ANSATTE BAG LÆK

Det er de ansatte i FEMOSPP, der mistænkes for at have lækket rapporten. De havde grund til at være frustrerede. De havde ikke fået løn i 8 måneder og endte med at blive sat på gaden. Senere har lederen af undersøgelsesteamet opsagt sin stilling. FEMOSPP har end ikke sine egne ansattes tillid.

Amnesty International (AI) har ved flere lejligheder dokumenteret "forsvindinger" i Mexico, f.eks. i 1998 og 2002. Rapportens indhold kommer derfor ikke som en overraskelse for Amnesty og andre ngo'er, men blot som en bekræftelse.

"Det er beklageligt", udtaler AI, "at Forsvarsministeriets arkiver ikke blev fuldt åbnet, da de formodes at indeholde flere værdifulde oplysninger".

Mexicos forsøg på at gøre op med en kultur, præget af straf-frihed, har været langsom. Militæret er fortsat ansvarlig for en lang række overgreb, og kriminelle handlinger, begået af militærfolk, undersøges stadig af militærdomstole. Den praksis, at lade ubekvemme modstandere "forsvinde", eksisterer endnu – om end ikke så massivt som tidligere.

Ifølge FEMOSPP's chef, Ignacio Carrillo Prieto, er den lække-de rapport en uredigeret kladde. Sproget er for værdiløst, og der er lagt al for megen vægt på militærets ansvar og for lidt på overgreb begået af oprørsgrupperne, siger han. Da Mexicos præsident, Vicente Fox, fik forelagt rapporten i december 2005, nægtede han at underskrive den.

En ny version af rapporten forventes offentliggjort i løbet af foråret. AI udtaler, "at det vil være meget alvorligt, hvis man ændrer den for at gøre den acceptabel for de mexicanske myndigheder eller andre interesserede parter. Rapporten bør være et redskab til at fremme – ikke stå i vejen for – retfærdighed". ❌

En hidtil hemmeligholdt rapport bekræfter, at mennesker også "forsvandt" i Mexico i 1960'erne og 70'erne.

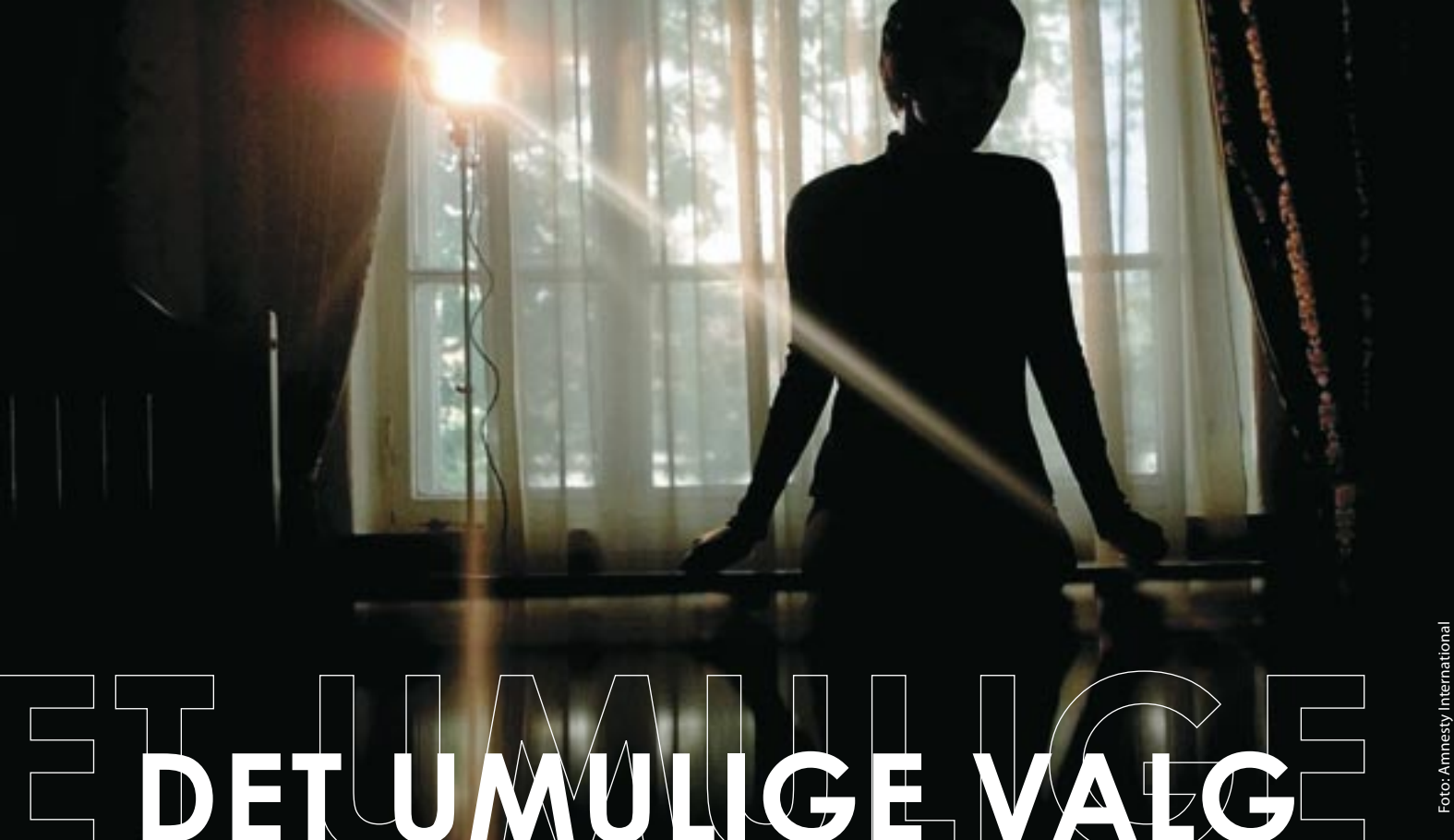

Foto: Amnesty International

ET UUMULIGE VALG

Trods en undtagelsesbestemmelse i Udlændingeloven, risikerer familiesammenførte kvinder stadig udvisning, hvis de forlader deres voldelige ægtefælle, inden der er gået syv år. Det afslører Amnesty i en ny rapport: "Valget mellem vold og udvisning".

Af Camilla Laudrup

Kampagneleder, Amnesty International

Karen mødte sin danske mand i Gambia, hvor hun oprindeligt kommer fra. De blev gift, og hun flyttede til Danmark. Men i Danmark ventede der Karen et alt andet end lykkeligt ægteskab. Manden viste sig at være en tyran, der nærmest holdt hende som husslave. Han ejede et værtshus, og flere gange måtte Karen flygte, fordi han forsøgte at tvinge hende til at gå i seng med kunderne.

Da de fik deres første barn, smed han hende ud af soveværelset, og hun måtte sove med babyen på en madras i et andet værelse. Karen blev holdt i isolation og fik hverken penge eller mad af sin mand. Babyen sygnede hen, og kun fordi en sundhedsplejerske blev opmærksom på situationen i hjemmet, flyttede Karen og barnet ind på et krisecenter.

HOLD UD I SYV ÅR

I april 2006 var det over et år siden, Karen søgte de danske myndigheder om at få forlænget sin opholdstilladelse. Hun har endnu ikke modtaget endeligt svar, men det er tvivlsomt, om hun får lov til at blive i Danmark. Ligesom mange andre voldsramte familiesammenførte kvinder har hun fået opholdstilladelse på grund af ægteskabet, og fordi hun forlod sin voldelige mand, inden de havde været gift i syv år, er hendes muligheder for at blive i Danmark stærkt begrænsede.

Folketinget har ganske vist vedtaget en undtagelsesbestemmelse i Udlændingeloven, som giver voldsramte kvinder ret til at blive i Danmark, hvis de vælger at blive skilt på grund af vold i ægteskabet, også selvom de ikke har boet i Danmark i syv år. Desværre viser Amnestys rapport "Valget mellem vold og udvisning", at undtagelsesbestemmelsen ikke virker efter hensigten. Kvinderne skal nemlig leve op til en lang række krav, der er meget svære at opfylde, for at undgå udvisning. Resultatet er, at de fleste voldsramte familiesammenførte kvinder ender med at blive udvist af Danmark.

MAND SOM TOLK

Kvinderne skal dokumentere, at de har været udsat for vold. Men mange kvinder tør ikke kontakte politi eller skadestue. Hvis kvinderne alligevel retter henvendelse til skadestuen, bliver de sjældent tilbudt en dansk tolk. I stedet er det ofte den voldelige ægtefælle, der oversætter sin udenlandske kones forklaring om de blå og gule mærker til skadestuepersonalet. Det gør det ikke ligefrem nemt for kvinderne, når de skal dokumentere ægtefællens vold. Kvinderne skal også bevise, at volden er den direkte årsag til, at de forlader deres mænd. Hvis de i første omgang vælger at blive i ægteskabet og først forlader manden senere, så anerkender myndighederne ikke volden som direkte årsag til samlivets ophør. Amnesty har eksempler på, at kvinder har fået afslag på opholdstilladelse, fordi dokumentationen af volden var dateret et par måneder før, de flyttede.

Bliv sammen med din voldelige ægtefælle eller rejst hjem til dit eget land. Det er det umulige valg, mange voldsramte, udenlandske familiesammenførte kvinder står i. (Modelfoto)

Selv voldsramte kvinder, der kan dokumentere, at de er blevet udsat for overgreb og umiddelbart efter har forladt manden, risikerer udvisning. Myndighederne vurderer nemlig, om en udvisning vil virke "særligt belastende" for kvinden. Myndighederne lægger blandt andet vægt på, om kvinden har "tilknytning til det danske samfund". Men det er svært at få tilknytning til det danske samfund, hvis manden, som i Karens tilfælde, holder sin kone fuldstændig isoleret fra omverdenen. Og Karen er langt fra den eneste kvinde i den situation. Tvangs-isolation er en del af volden i mange forhold.

For di tilknytningskravet er så svært at leve op til, er mange kvinder begyndt at inddrage børnene i kampen for at få lov til at blive i Danmark. Selvom manden er voldelig og slår både hende og barnet, så kæmper hun for, at han skal have samkvemsret. Det er nemlig den bedste chance for, at både mor og barn kan få lov til at blive i Danmark.

SOCIALT Udstødt

Karen har ofte overvejet at melde sin mand til politiet, men hver gang truede han med, at hun ville blive sendt tilbage til Gambia, hvis hun fortalte noget til nogen. Derfor har hun ikke turdet fortælle om sin situation. Karens far har slået hånden af hende på grund af ægteskabet, og Karen er bange for, hvad faderen vil gøre, hvis hun vender tilbage. Hun frygter, at han vil slå hende ihjel. Som fraskilt kvinde i Gambia har Karen desuden ringe mulighed for at forsørge sig selv og sit barn.

Karens frygt bliver delt med mange andre voldsramte familiesammenførte kvinder. Deres frygt for at blive udvist kan være velbegrunder, fordi de i mange lande som fraskilte bliver socialt udstødt og i værste fald risikerer at blive dræbt af familiemedlemmer. De danske myndigheder undersøger tilsyneladende ikke i tilstrækkeligt omfang kvindernes muligheder for at genetablere sig i oprindelseslandet. Det er de voldsramte kvinder selv, der på ganske kort tid skal bevise, at de kan frygte forfølgelse og social udstødelse ved en eventuel udvisning.

Hensigten med Udlændingelovens undtagelsesbestemmelse var at tage særligt hensyn til de kvinder, der kommer til Danmark og bliver udsat for vold af deres ægtefælle. Desværre virker bestemmelsen ikke efter hensigten, og Amnesty er bekymret over, at mange kvinder bliver i voldelige forhold af frygt for udvisning.

- I 2004 befandt 340 familiesammenførte kvinder sig på de danske kvindekrisecentre, men Landsorganisationen af Kvindekrisecentre LOKK vurderer, at det reelle antal er langt større.
- I 2004 år søgte 40 voldsramte familiesammenførte kvinder om opholdstilladelse i Danmark. Under halvdelen af kvinderne fik forlænget deres opholdstilladelse.

Antallet af afslag varierer fra år til år, men tendensen er den samme. Integrationsministeriet vurderer, at der i 1998-2004 er givet opholdstilladelse til omkring en tredjedel af de kvinder, der har søgt at få opholdstilladelse efter at have været udsat for vold af deres mand. ❌

**Se den prisbelønnede film:
"Gå og bliv den du er"
og få rabat som Amnesty medlem.**

"Gå og bliv den du er" følger den 9-årige kristne Solomons vej væk fra Etiopien og til Israel, hvor der venter ham en ikke helt nem tilværelse med ny religion, ny familie og det evige dilemma: skal han afsløre, at han i virkeligheden slet ikke er jøde.

Filmen havde premiere den 12. maj i Grand Teatret og Vester Vov Vov i København samt Metropol i Aarhus. Som Amnesty medlem får du 20 kr. trukket fra billetprisen, hvis du medbringer denne slip.

nedværdigende BEHANDLING

– HVOR GÅR GRÆNSEN...

Af Stig Dalager

Forfatter

Konventionen om menneskerettigheder understreger, at mennesker/individer ikke må udsættes for nedværdigende behandling. Men hvordan tolker man udtrykket "nedværdigende", og hvor går grænserne for, hvad man i de enkelte lande i praksis er parat til acceptere som værdigt for en udsat befolkningsgruppe, etnisk gruppe eller gruppe af asyl-ansøgere.

Det er en efterhånden kendt, men stadig dog fortrængt sag, at store grupper blandt de ca. 10 millioner romaer, der befinder sig på europæisk grund, lever i en udsat social og menneskelig situation i deres hjemlande. EU gør officielt og via økonomiske bidrag meget for at gøre opmærksom på disse gruppers situation, men stadig udsættes de mere end 60 år efter romaernes tragiske skæbne i Holocaust for diskriminerende og nedværdigende behandling i lande som Bulgarien, Rumænien og Ungarn, for så vidt som deres adgang til disse landes skolesystemer, arbejdsmarkeder og til blot rimelige boligforhold er stærkt reduceret, og de ofte er tvunget til at skjule deres identitet som romaer for at have en chance for at få et anstændigt liv i disse (og andre) lande.

I USA lever omkring 10 millioner såkaldte hispanier mere eller mindre "under jorden" samtidig med, at de påtager sig mange af de jobs, som de "indfødte" amerikanere helst vil skånes for. Store demonstrationer blandt hispanierne i mange amerikanske byer har for nylig henledt den amerikanske offentligheds og kongres' opmærksomhed på, at de uden formel opholdstilladelse er henvist til at leve et nedværdigende andenrangs liv i det amerikanske samfund, hvis funktionsduelighed de dagligt bidrager til.

Det kræver en vis selvtilid til at finde styrke til at gøre opmærksom på de berettigede krav om minimal samfundsmæssig tryghed, som man ifølge konventioner og normal menneskelig logik har lov at forvente af sine omgivelser. Den store brogede gruppe af hispanier i USA har på baggrund af ikke mindst deres daglige arbejdsfunktioner fundet denne selvtilid, men de europæiske romaer er stadig langt fra den, ligesom en anden gruppe: de afviste asylansøgere i mange europæiske lande.

De afviste asylansøgere har det til fælles med store grupper af romaer, at de – ud over at være en randgruppe – socialt og menneskeligt set befinder sig i noget nær et ingenmandsland. Kun i meget begrænset omfang ønsker de pågældende landes lovgivere og myndigheder at tage et ansvar for dem. De er henvist til social, uddannelsesmæssig immobilitet og til en fremtid uden perspektiv. De afviste asylansøgere har dertil den stadig nagende usikkerhed omkring deres juridiske og statsborgerlige status at slås med samt – for manges vedkommende – den stadig nærværende angst for at blive tvangshjemsendt til en menneskeligt pinefuld situation i deres oprindelseslande, som de allerede en (eller flere gange) er flygtet fra.

Der er naturligvis ofte en plausibel grund langt ud over "bekvemmelighed" til, at mennesker bryder op fra deres hjemlande og ofte lader familie, job, bolig og venner bag sig; blandt asyl-ansøgerne i Danmark har mindst 1/3 været udsat for direkte tortur i deres hjemlande, og blandt børnene er hver anden i familie med mindst et tortur-offer. Andre større grupper blandt asyl-ansøgerne repræsenterer etnisk, religiøs eller politisk forfulgte.

En mindre gruppe blandt asyl-ansøgerne ender med at få opholdstilladelse, men i dag har en større gruppe afviste asylansøgere på over 1000 opholdt sig i de lukkede asyl-centre i over to år og opefter. Deres situation er i næsten alle henseender nedværdigende, det samme gælder for de, der i desperation har følt sig tvunget til at friste af et liv "under jorden" i Danmark. Al lægelig ekspertise samt udtalelser fra Jørgen Chemnitz, der er Røde Kors -ansvarlig for lejrene, tilsiger, at et ophold i disse lejre ud over et år medfører psykiske og sundhedsmæssige skadevirkninger for beboerne. Lejrene har aldrig været beregnet på disse lange ophold. Ved besøg i de lukkede lejre Sandholm og Avnsstrup har forfatterne Kirsten Thorup, Thomas Boberg, Suzanne Brøgger og undertegnede kunnet konstatere, hvor trøstesløst, indeklemmt og menneskeligt nedbrydende forholdene virker på de langstids-"indsatte". Familier på fire lever i årevis på ét værelse af et barneværelses størrelse, fædre med alvorlige psykiske traumer efter tortur og deraf følgende natlige mareridt nedbrydes måned for måned frem imod selvmordslignende tilstande og overfører ufrivilligt deres traumer og aggressioner på børn og hustruer. Piger på 17 har intet andet liv end en udsigtsløs venten på en opholdstilladelse suppleret med en angst for at blive tvangshjemsendt. Børnenes øjne ligner de trætte børns øjne på Vestbredden i Palæstina.

Her er intet overskud til at demonstrere, kun til en gang imellem at gå i panik.

Denne gruppe burde af humane grunde tilbydes permanent asyl og menneskeværdige bolig-, leve- og uddannelsesmæssige vilkår i et af verdens rigeste lande, Danmark.

Hvis Danmark, som statsminister Fogh Rasmussen har udtalt, er et rummeligt og humanitært indstillet samfund, så er der her alle muligheder for at give disse ord ben at gå på.

Rummelighed og nedværdigende behandling er to uforenelige størrelser i Danmark som i andre lande. ❌

Foto: Morten Juhl/Scampix

BOMBEN I TURBANEN

Mikael Rothstein er religionshistoriker, og Klaus Rothstein er bl.a. kulturradikal debattør. Det er en nyttig sammensætning i den første bog af formentlig mange om Muhammed-krisen. Det bærende i bogen er et ønske om at uddybe de områder, der må være i centrum for den videre debat om religion, ytringsfrihed og politik. I bogen får vi uddybninger, der gør den nære plads, profeten Mohammed har i mange muslimers hverdagsliv forståelig. Vi bliver omhyggeligt indført i baggrunden for billedforbudet, og hvordan det håndhæves meget forskelligt i dag. Med det som baggrund er det lettere at forstå, hvorfor karikaturerne kunne blive grundlag for omfattende protester. Med til konteksten hører så muslimers opfattelse af at blive marginaliseret i Danmark og andre vestlige samfund, og den udbredte mistro til USA's og vestens motiver i de arabiske lande. Karikaturerne blev gnisten, og den specifikke krisehåndtering fra dansk side var med til at accelerere krisen. Nettoresultatet blev, at det blev yderfløjene i vesten og i de muslimske lande, der kom til at tegne konflikten. De principielle spørgsmål om ytringsfrihed, pressefrihed og respekten for andres religion bliver i bogen omdrejningspunktet for, hvordan vi kan komme videre. Vel at mærke komme videre uden at smide vores principper om ytringsfrihed over bord og med det formål at kunne opretholde rummelige samfund, der kan løse sine konflikter med andre i dialog og respekt. Kernen er, ifølge forfatterne, at sekularismen er det nødvendige grundlag i en tolkning, der ikke udelukker religion i det offentlige rum, men fremmer en fælles forståelse, som de fleste kan acceptere. Som begreb for dette bruges religiøs minimalisme over for religiøs maksimalisme. Bogen er dermed et opgør med tesen om civilisationernes uundgåelige konflikt. De skriver som en del af deres konklusion. "Med den viden [om religiøs sensitivitet] kan vi selv bestemme. Om vi vil opsøge konflikt eller undgå konflikt. Uden at gå på kompromis med ytringsfriheden, bør vi tillade os selv at blive klogere..."

Klaus & Mikael Rothstein: **Bomben i Turbanen**
Tiderne Skifter, 183 sider. 199 kr.

Morten Iversen

DAGBOG FRA SANDHOLM

"Mennesker i bur fodrer dyr, som går frit omkring. Sådan slutter journalisten og forfatteren Dina Yafasova sin bog Dagbog fra Sandholm om de 173 dage, hun tilbringer i den danske asyllejre, mens hun venter på svar på sin ansøgning om ophold i Danmark. Dina Yafasova er i tre år Centralasien korrespondent for et dansk fagblad. Hendes undersøgende reportager fra Usbekistan giver et grumt billede af dagligdagen i et diktatur med omfattende og systematiske brud på menneskerettighederne. Og fordi hun arbejder for et udenlandsk medie, hol-

der myndighederne ekstra godt øje med den unge journalist med den skarpe pen. Hendes telefon bliver aflyttet, hendes mails blokeret og en dag finder hun en mikrofon under sædet i sin bil. Men det er først, da det hemmelige usbekiske politi mistænker hende for at være forfatteren til en anonym artikel om presse censur i Usbekistan, hun for alvor kommer i fare.

I ly af natten en septemberdag i 2001 forlader hun sit hjemland, sin mand og to børn. Flugten ender i Danmark – i Sandholmlejren "området bag den gule bygning, der ude fra Sandholmgårdsvej ser så hyggelig og gæstfri ud og er med til at skabe idyllisk indtryk af flygtningenes tilværelse. Det viste sig i øvrigt at være en administrationsbygning (..) resten af lejrens areal, der ikke er til at se ude fra vejen, og som er tre gange større end den administrative del, mindede mig ved første øjekast om en typisk sovjetisk straffekoloni, i bedste fald et isolationsfængsel. I denne del af Sandholmlejren var der ingen rosenidyl eller nyslåede græsplæner. Til gengæld var der tre rækker pigtråd." Bogen er et partsindlæg og tak for det. For første gang får vi et indblik i, hvad der foregår i den lukkede verden bag pigtråden i Sandholmlejren. Her lever mennesker, der som Dina Yafasova er flygtet fra tortur og forfølgelse i "en giftig tilstand af uvished, hvor man lige så langsomt går til, mens man afventer sin dom." Det er rystende læsning. Asylsøgere bliver mødt med en mistro og en arrogance, som vi simpelt hen ikke kan være bekendt.

Dina Yafasova: **Dagbog fra Sandholm**, Gyldendal. 328 sider, pris: 269,00 kr.

Anne Lea Landsted

FLYGTNINGEN

Journalisten Rikke Lyngdal er i Irak for at skrive reportager fra den danske lejre i Basra. Hun har problemer med sin chef hjemme på Morgenavisen. De kan ikke rigtig blive enige om, hvad der er en god historie. Chefredaktøren Claes Kiehlands drømmelæser er en ung ingeniør, der er gift med en sygeplejerske og har en årsindtægt i mellemledergruppen, og han gider ikke høre brok over regeringens Irak politik. Chefredaktøren er derfor ikke i tvivl, da Rikke Lyngdal foreslår en historie om danske soldater, der stiller spørgsmålstegn ved invasionen af Irak: Sådan en historie hører ikke hjemme i Morgenavisens spalter. Men billedet vender, da Rikke Lyngdal bliver kidnappet

af terrorister og mishandlet for åben skærm. Nu har Morgenavisen pludselig fået en helt, som bestemt ikke bliver mindre interessant, da det lykkes journalisten at stikke af fra sin fangevogter. Morgenavisens oplag stiger, og alle er glade, indtil den dag terroristen dukker op i Danmark og beder om asyl. Flygtningen er Olav Hergels roman-debut, og den er både vellykket og spændende. Han formår at holde læseren fast, samtidig med at han hudfletter den danske selvtilstrækkelighed og sort-hvide verdensopfattelse, der blandt andet har resulteret i en urimelig barsk udlændingepolitik. I romanen bliver der vendt op og ned på virkeligheden eller rettere vores stereotype opfattelse af virkeligheden. Helten er ikke nødvendigvis helt og skurken ikke nødvendigvis skurk, selv en person som Søren Krarup ender med at sætte næstekærlighed over loven, da en flygtning banker på.

Olav Hergel: **Flygtningen**, Lindhardt og Ringhof. 395 sider, pris: 299 kr.

Anne Lea Landsted

MENNESKERETTIGHEDSPRIS TIL U2

Amnesty Internationals "Ambassador of Conscience Award 2005" blev givet til det irske rockband U2. Prisen blev overrakt søndag d. 26. februar i år af Chiles nyvalgte præsident Michelle Bachelét i forbindelse med bandets koncert på det nationale stadion Santiago de Chile. Rockbandet, som når ud til millioner af mennesker, har gennem mange år brugt deres musik og internationale stjernestatus til at skabe opmærksomhed om Amnestys menneskerettighedsarbejde. Et engagement vi også i Amnestys danske afdeling flere gange har mærket til. Da bandet i 2005 vandt prisen for bedste udenlandske album ved Danish Music Awards, var de på turné og bad derfor Amnestys danske afdeling om at modtage prisen på deres vegne.

AMNESTY VINDER GULDKORN

Lørdag d. 25. marts 2006 vandt Amnestys kampagne, Skriv for Liv, en dansk reklame-Oscar for bedste digitale annoncering. Prisen blev uddelt i Cirkusbygningen i København, hvor Niels Rahr, der er kreativ ansvarlig for reklamen, "Releasing Political Prisoners Worldwide", modtog prisen. "Annoncen er en visuel fortolkning af Amnestys arbejde med at løslade fanger", fortæller Niels Rahr fra reklamebureauet Young & Rubicam, der fik idéen til reklamen og fortsætter "Normalt måler vi reklamefolk jo markedsandele. Det er fedt, når markedsandele bliver til menneskeliv i stedet. Folk tror jo tit, at reklamefolk er ligeglade med alt andet end penge".

BESØG FRA MEXICO

Grove krænkelse af menneskerettighederne er desværre fortsat et problem i Mexico. Der er jævnlige eksempler på vilkårlige fængslinger, tortur og uretfærdige retssager. Vold mod kvinder er udbredt, oprindelige folk bliver marginaliseret, og menneskerettighedsforkæmpere udsættes for chikane og trusler.

Amnesty havde derfor arrangeret en temauge om menneskerettigheder i Mexico. Der var blandt andet foredrag med Alejandra Gonzalez Marín og Mario Patrón, der til dagligt arbejder på et menneskerettighedscenter i den mexicanske delstat Guerrero. Arrangementet bød også på mexicansk fastelavn og foredrag af Ib Michael. Endelig fortalte Amnestys egen landekoordinator om sit arbejde med menneskerettigheder i Mexico.

Temaugen blev arrangeret af Amnesty International, Lokalforeningen Frederiksberg og Biblioteket Danasvej.

RØLIGANPIGER FÅR OGSÅ TÆV

Det var et skræmmende syn, der mødte forbigående ved Gammel Torv i København onsdag d. 8. marts. Forslåede roliganpiger med brækkede næser og flækkede øjenbryn skrælede, "Vi er røde - vi er hvide", i vilden sky, mens de uddelte hot dogs og kølige drinks. Anledningen var Kvindernes Internationale Kampdag, som Amnesty benyttede til at sætte fokus på en kamp, der årligt udpiller sig i 41.000 danske hjem - vold mod kvinder. Amnestys budskab er, at vold mod kvinder ikke er en privat sag. Det er en global sag og et brud på menneskerettighederne.

Amnesty International, dansk afdeling, sendte mandag den 3. april et signal til USA, den danske regering og de øvrige magthavere i de europæiske lande om, at vi på ingen måde kan acceptere, at vores luftrum benyttes til hemmelige transport af fanger, der flyves til torturvenlige lande. Det skete ved demonstrationer i lufthavnene i Kastrup og Aalborg.

Fly, der bruges af CIA, har ifølge regeringen benyttet dansk luftrum mindst 12 gange siden 2001.

"Stater, der tolererer, at disse fly lander på deres territorium, kan være involveret i alvorlige krænkelse af menneskerettighederne", siger generalsekretær Lars Normann Jørgensen.

STØRSTE LANDSMØDE NOGENSINDE

Over 475 Amnesty-medlemmer var i weekenden 29.-30. april samlet til landsmøde i Nyborg. Dermed blev landsmødet det største i dansk afdelings historie.

Deltagerne blev mødt med den glædelige nyhed om endnu et år med fremgang for Amnesty. Dansk afdeling har i 2005 oplevet en stigning i medlemstallet fra 60.000 til 75.000, og dermed følger også flere aktiviteter og større indflydelse.

På landsmødet blev der diskuteret terror og tortur, racisme og diskrimination samt seksuelle og reproduktive rettigheder. Deltagerne kunne vælge imellem 24 workshops med så forskellige oplægsholdere som tidligere spindoktor Michael Christiansen, journalist og forfatter Lone Kühlmann, journalist og forfatter Georg Metz, lektor og terrorkspert Lars Erslev Andersen samt imam Abdul Wahid Pedersen.

Lørdag aften bød på middag med taler og en fantastisk koncert med sangerinden og sangskriveren, Dicte, efterfulgt af dans til den lyse morgen.

Vivi Basballe gik af som formand, fordi 6-års reglen forhindrer hende i at fortsætte i bestyrelsen. Ny formand for Amnesty Danmark blev Lisbet Birkedal 32 år, der til daglig er informations- og udviklingskonsulent i Køge kommune

Landsmødet sluttede med en protest mod de mange overgreb på menneskerettighederne, der foregår på Guantánamo. Landsmødedeltagerne, der svarede til antallet af fanger på Guantánamo, blev klædt i orange og fotograferet. Amnesty ønsker, at al tortur stopper, at Guantánamo lukkes, og at fangerne bliver stillet for en dommer eller løsladt.

FRIHED UNDER ANSVAR

Sagen om tegningerne af profeten Muhammed har sat fokus på spørgsmålet om grænserne for ytringsfrihed.

I den forbindelse har Amnesty taget klart afstand fra angreb på ambassader, konsulater og andre nationale kontorer. Det kan ikke legitimeres under nogen omstændigheder. De ansvarlige for sådanne angreb skal stilles til ansvar. Det samme gælder trusler af enhver art, mod enkeltpersoner såvel grupper.

Hvad angår tegningerne af profeten Muhammed må Amnesty fastholde, at såvel tegnere, som avisen, der bragte tegningerne, har ytringsfrihed under respekt for loven. Det betyder, at folk, der føler sig krænkede, kan rejse sag ved domstolene, som herefter afgør, om der foreligger en lovovertrædelse.

Vi har samtidig et fælles ansvar for at sikre, at ytringsfriheden sker under ansvar og ikke bliver brugt til at sprede trusler og had, ringeagt, forhånelser el. lign. mod religiøse og etniske befolkningsgrupper, race-mæssige eller seksuelle minoriteter.

Din underskrift kan redde liv. Skriv for Liv er en verdensomspændende og intensiv brevaktion – enkel at udføre, men slagkraftig. Sidste år blev 2192 mennesker løsladt i forlængelse af Amnestys brevaktioner. Skriv for Liv, og du er med til at stoppe tortur, henrettelser, »forsvindinger« og andre krænkelse af menneskerettighederne. Send høflige appelbreve til de ansvarlige regeringer eller brug brevforslagene her på siden.

Hvis du tilmelder dig Skriv for Liv-netværket, modtager du hver måned tre sager med færdige brevforslag via e-mail. Brevene skal blot printes ud, underskrives og sendes af sted i en frankeret kuvert. Tilmeld dig Skriv for Liv-netværket på www.amnesty.dk. Flere end 100.000 mennesker i verden skriver for liv. 3000 af dem er danskere. Jo flere vi er, jo flere kan vi hjælpe.

MYANMAR/BURMA FÆNGSLET FOR AT KÆMPE MOD TVANGSARBEJDE

I januar 2005 anlagde Su Su Nway retssag mod myndighederne i sin landsby. Året inden havde lokale embedsmænd tvunget Su Su Nway og andre fra en landsby i nærheden af Myanmars hovedstad Yangon til ulønnet at arbejde med konstruktionen af en vej. Su Su Nway vandt retssagen sammen med andre borgere i landsbyen. Alligevel sidder Su Su Nway nu fængslet. Hun blev nemlig efterfølgende i oktober 2005 idømt 18 måneders fængsel for at "bruge bandeord" i forbindelse med retssagen. Amnesty mener, at den virkelige årsag til, at Su Su Nway er blevet fængslet, er hendes kamp mod tvangsarbejde. Advokaten U Aye Myint blev også arresteret i 2005. U Aye Myint blev idømt syv års fængsel for at hjælpe bønder med at anmelde konfiskeringer af deres jord til de nationale myndigheder og til Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO). Det er anden gang, at U Aye Myint er blevet fængslet i kampen mod konfiskering af bøndernes jord. Amnesty anser Su Su Nway og U Aye Myint for at være samvittighedsfanger. De er begge blevet syge i fængslet.

✉ **SKRIV TIL:** _____
**SENIOR GENERAL THAN SHWE
CHAIRMAN OF THE STATE PEACE AND
DEVELOPMENT COUNCIL
C/O MINISTRY OF DEFENCE
AHLANPYA PHAYA STREET
YANGON
MYANMAR**

Your Excellency,
Su Su Nway and lawyer U Aye Myint were jailed in October 2005 for reporting abuses, including forced labour and land confiscation, by the local authorities. In January 2005, Su Su Nway and fellow villagers had successfully prosecuted their village administration for making them take part in unpaid labour on a road construction project. Nine months later Su Su Nway was sentenced to 18 months' imprisonment after the village administration sued her for defamation, alleging that she had sworn at them. Lawyer U Aye Myint was sentenced to seven years' imprisonment allegedly for helping farmers report to the authorities and the In-

ternational Labour Organization (ILO) that local officials had confiscated their land. I am deeply concerned about prisoners of conscience Su Su Nway and U Aye Myint, imprisoned solely for their legitimate defense of human rights, and I strongly urge their immediate and unconditional release. Both Su Su Nway and U Aye Myint have suffered poor health in detention. Therefore, I call on the authorities to ensure that they are given adequate medical treatment.

Yours sincerely

Oversættelse af brevforlag
I oktober 2005 blev Su Su Nway og advokat U Aye Myint fængslet for at have anmeldt overgreb begået af myndighederne, heriblandt tvangsarbejde og konfiskering af bøndernes landområder.

Su Su Nway vandt sammen med andre borgere i januar 2005 en sag mod myndighederne i deres landsby, som havde tvunget borgerne til at deltage i ulønnet arbejde med konstruktionen af en vej. Ni måneder senere blev hun idømt 18 måneders fængsel, efter at myndighederne i landsbyen havde anlagt sag mod hende for injurier. De påstod, hun havde bandet ad dem.

Advokaten U Aye Myint blev idømt syv års fængsel angiveligt for at hjælpe bønder med at anmelde konfiskeringer af deres jord til de nationale myndigheder og til Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO). Jeg er dybt bekymret for samvittighedsfangerne Su Su Nway og U Aye Myint, som udelukkende er fængslet på grund af deres lovlige forsvar af menneskerettighederne, og jeg opfordrer på det kraftigste til, at de øjeblikkeligt og betingelsesløst bliver løsladt. Både Su Su Nway og U Aye Myint er blevet syge i fængslet. Derfor kræver jeg, at myndighederne sikrer, at de får den nødvendige lægebehandling.

STORBRIANNIEN TILBAGEHOLDT PÅ GUANTÁNAMO UDEN HJÆLP

Benyam Mohammed al-Habashi fra Etiopien har siddet i amerikansk varetægt på Guantánamo på Cuba siden september 2004. Han har ikke haft mulighed for at få sin sag prøvet ved en domstol. I 1994 fik Benyam Mohammed al-Habashi midlertidig opholdstilladelse som asylansø-

ger i Storbritannien. I april 2002 blev han arresteret i Pakistan, og tre måneder senere blev han udleveret til de amerikanske myndigheder og fløjet til Marokko. Her blev han isolationsfængslet. Benyam har fortalt, at han blev udsat for systematisk tortur på befaling fra de amerikanske myndigheder. I januar 2004 blev Benyam fløjet til Afghanistan og ført til "Det Mørke Fængsel" i Kabul, hvor torturen fortsatte. I maj samme år blev han bragt til den amerikanske luftbase Bagram i Afghanistan og senere overført til Guantánamo på Cuba. Den britiske regering har afslået at rette henvendelse til de amerikanske myndigheder i forbindelse med tilbageholdelsen af Benyam Mohammed al-Habashi og mindst syv andre britiske borgere. Imens venter fanget på Guantánamo stadig på hjælp.

✉ **SKRIV TIL:** _____
**PRIME MINISTER TONY BLAIR
10 DOWNING STREET
LONDON SW1A 2AA
UNITED KINGDOM**

Your Excellency;
I am writing to you about Benyam Mohammed al-Habashi, who has been held in US custody in Guantánamo Bay, Cuba, since September 2004. Benyam Mohammed al-Habashi is an asylum-seeker, who was granted temporary residency in the UK in 1994. He was arrested in April 2002 in Afghanistan and subsequently handed to US officials. He was held incommunicado in Morocco and, he claims, systematically tortured. In January 2004, he was flown to Afghanistan, where he alleges that he was also tortured. The same year, he was transferred to Guantánamo. The UK government has refused to make adequate representations on behalf of Benyam Mohammed al-Habashi and at least seven other UK residents to the US. I most strongly urge the UK Government to seek the return of all UK residents held at Guantánamo Bay unless they are charged promptly with a recognizably criminal offence and given a fair trial. In addition, your government should ask the US authorities to provide adequate reparation to all those, who have suffered abuses in USA custody in Guantánamo Bay and elsewhere.

Yours sincerely

Oversættelse af brevforlag

Jeg skriver til Dem om Benyam Mohammed al-Habashi, som har været i amerikansk varetægt i Guantánamo Bay på Cuba siden september 2004. I 1994 fik han midlertidig opholdstilladelse som asylansøger i Storbritannien. I april 2002 blev han arresteret i Afghanistan og senere udleveret til amerikanske myndigheder. Han blev isolationsfængslet i Marokko, hvor han siger, han blev systematisk tortureret. I januar 2004 blev han fløjet til Afghanistan, hvor han også blev udsat for tortur. Samme år blev han overført til Guantánamo på Cuba. Den britiske regering har afslået at gøre indsigelser over for de amerikanske myndigheder på vegne af Benyam Mohammed al-Habashi og mindst syv andre britiske borgere. Jeg opfordrer på det kraftigste den britiske regering til at sørge for løsladelsen af alle britiske borgere, som holdes fængslet på Guantánamo, medmindre de øjeblikkeligt bliver anklaget for en internationalt anerkendt forbrydelse, og de får en retfærdig retssag. Endvidere bør Deres regering anmode de amerikanske myndigheder om at give erstatning til alle, som har været udsat for overgreb under amerikansk varetægt i Guantánamo og andre steder.

DET NYTTER

FELICIANO PINEDA FRA HONDURAS ER BLEVET LØSLADT

Feliciano Pineda

I løbet af de sidste par måneder har tusindvis af deltagere i "Skriv for Liv" skrevet til myndighederne i Honduras for at få løsladt lokalpolitikeren Feliciano Pineda. Han havde været udsat for mordforsøg og sad fængslet på baggrund af opdigtede beviser.

Efter de mange tusinde Amnesty-appeller fra hele verden er Feliciano Pineda nu blevet løsladt efter otte måneder i fængsel. Skriv for Liv – det nytter!

SPOT PÅ AMNESTY ÅRHUS

Amnesty International har i en årrække deltaget på SPOT festivalen, og igen i år er vi selvfølgelig til stede, når Århus danner rammen om den årlige musikfestival den 2. og 3. juni

Af Tine Kehlet Christensen

Det er hot at være til SPOT festival, for det er her nye navne bliver opdaget, kontrakter underskrevet og dørene åbnet til det store udland.

SPOT festivalen arrangeres af ROSA – Dansk Rock Samråd, hvis primære formål er at støtte udviklingen og udbredelsen af dansk rockmusik i Danmark og udlandet.

Ambitionen er at skabe en formidlingsplatform for den danske og nordiske musik, så SPOT festivalen har efterhånden udviklet sig til at være en af landets største og vigtigste musikfestivaler for nye talenter.

MASSER AF MUSIK

Rock, pop, metal, folk, verdensmusik, jazz, hiphop, singer/songwriter, r&b, electronica o.s.v. går op i en højere enhed. I år vil man bl.a. kunne lytte til populære bands som Outlandish, Powersolo, norske Serena-Maneesh og svenske Jenny Wilson

INFO

Den 12. SPOT festival
2 og 3. juni 2006
Billet 395 kr.+ gebyr

For mere info
www.spotfestival.dk

SPOT FESTIVAL • 2-3 JUNE 2006 • ÅRHUS • DENMARK

Rebiya Kadeer blev løsladt efter en aktion. Du kan hjælpe andre som hende.

RED FLERE LIV

Foto: Stefan Andereg

Amnesty Lifeline vil fremover samle mange af de hidtidige aktionsformer i et integreret netværk. Det er den største revolution af arbejdet for enkeltpersoner, siden hasteaktionerne startede i 1973

Af Gitte Lindgaard og Kasper Jon Larsen

Kampagnemedarbejdere

Nu bliver det lettere at redde menneskeliv! Oprindeligt var Amnesty Lifeline et SMS-netværk, men fremover vil netværket samle alle aktionsformer i et integreret netværk. Aktionerne bliver på denne måde mere effektive, så endnu flere mennesker kan blive hjulpet. Med Amnesty Lifeline kan du derfor nu selv vælge, om du vil støtte ugens aktion med din underskrift eller sende et brev.

RED LIV HVER UGE

Med det nye koncept kan du være med til at redde mennesker hver uge – og du vælger selv, om du vil modtage ugens aktion på din mobil eller på mail. Med Lifeline SMS modtager du én gang om ugen en aktuel sag på SMS. Her kan du læse en kort beskrivelse af, hvem der er i fare, hvorefter du har 24 timer til at svare tilbage med din støtte.

Du har også mulighed for at modtage ugens aktion på mail ved at tilmelde dig Lifeline MAIL. Ved at følge linket i mailen kan du enten give din underskrift på nettet eller sende et brev direkte til de ansvarlige myndigheder. Du bestemmer selv, om du vil skrive dit eget brev eller printe et færdigt brev fra nettet.

Amnesty Lifeline er en hurtig og effektiv aktionsform. Allerede i dag redder vi et menneske i godt halvdelen af vores aktioner. Det

skyldes, at der på ganske kort tid sendes tusindvis af underskrifter og breve direkte til de ansvarlige myndigheder. Tiden er derfor et vigtigt element, da det er i de første døgn, at fangen lider størst overlast. Ved at reagere hurtigt har vi størst mulighed for at forhindre eller stoppe overgreb øjeblikkeligt.

4-ÅRIG PIGE LØSLADT

I det seneste eksempel blev den kun 4-årige pige Ei Po Po løsladt efter en aktion i Amnesty Lifeline. Hun er barn af burmesiske flygtninge og blev fængslet sammen med sin mor i 2006. Underskrifter og breve blev sendt til de ansvarlige myndigheder, og mindre end en måned efter anholdelsen blev lille Ei Po Po frigivet af myndighederne. Hun bliver nu passet af sin mors familie. Amnesty Lifeline fortsætter arbejdet for at få løsladt pigens forældre, der begge er uretfærdigt fængslet.

TILMELDING TIL AMNESTY LIFELINE

Tilmeld SMS:

Send beskeden AMNESTY og dit fulde navn til 1231 for tilmelding. Så er du klar til at deltage i Amnesty Lifeline.

Det koster kun 5 kroner at deltage i ugens aktion – det svarer til prisen for at sende et brev til myndighederne, og overskuddet går til at støtte Amnesty Internationals arbejde.

Tilmeld MAIL:

Du kan også tilmelde dig via din mail. Her kan du læse mere om ugens aktion og give din underskrift på nettet. Du kan også vælge at sende et brev direkte til de ansvarlige myndigheder.

Tilmelding finder sted på nettet:
www.amnesty.dk/lifeline

Maskinel Magasinpost
ID-nr. 42231

Afsender:
Franzen PortoService ApS
Hjulgagervej 13
9490 Pandrup

Ændringer vedr. abonnement
ring venligst 3345 6565